

Tiwei Pol Kewisik Ken Mit Ne Wit Korin - 1

Menmen me tiwei ik

Pol katip hirak kitehi God ke mit ne wit Korin
1:1-9

Him me mit hir nenke hasini *1:10-4:21*

Him me mit miyapir hir niriran nisesan *5:1-13*

Menmen mit ne weiwik me God hir nanisesim
6:1-7:40

Him me mit ne ti netike mit ne weiwik me God
8:1-11:1

Him me menmen mit niriakem newenipi niuk
eme God neit sios *11:2-14:40*

Him me God kikiak Jisas ketike haiu mit ehau
kikrek nirak *15:1-58*

Him me kolekta mit ne Korin nanisiuwem
mamno emit ne Judia *16:1-4*

Pol katip menmen maain hirak kakriakem
16:5-12

Pol katip mit ne Korin him mirakru, him gude
16:13-24

¹ Hi Pol hi mitik aposel ke Jisas Krais. Nipaa God hanhan kewisa hi hire mitik aposel te hirak kehimitena hi hiriak menmen mirak. Hi Pol hetike kiau yinak Sostenis, ² *hawir mitikit wik wewis tiwei ik ken yi mit miyapir ne weiwik me God yi yau wit Korin. God kerekyi yi mit miyapir yaain yentar yi mit miyapir ne Krais Jisas keriyen. Yi yire mit miyapir ne God yentar God kehimiteni yi nirak. Mit miyapir nerer wit

* **1:2** 1Ko 6:11; Ap 9:14

wit kerek newenipi niuk me Mitik Iuwe kiau Jisas Kraais, hir yaain. Jisas hirak Mitik Iuwe kir, hirak Mitik Iuwe kiau. ³ *Hi hanhan God Haai kiau ketike Mitik Iuwe Jisas Kraais, hirakit tatreyi menmen yaaim, yi yayu werek werek.

Pol katip God kirak yaaik kentar hirak kikaap mit ne Korin nises him mirak

⁴ Hekrit hekrit hi han kitet yi mit yirak menmen yaaim te hi hatip God hirak yaaik kentar menmen im. Hirak epei kerekyi menmen yaaim mentar yi mit miyapir ne Kraais Jisas. ⁵ God epei keweti menmen mirak yapirwe. Yi yetiwem nipaa Kraais kewetiyem, te yi yertei him me God werek, yi yetpim yewepyapirem. ⁶ Yi yeit menmen im yentar nipaa haiu man mewepiyapir him me Kraais, yi yemtewem te yi yisesim werek. ⁷ *Yi yisesim werek werek te God ap kaksawin menmen yaaim ham au. Hirak kewetiyem te yi yises han kirak werek werek, yi yemerir wi kerek Mitik kiau Iuwe Jisas Kraais pike kaknen kakwepyapir hirekes. ⁸ *Hirak God wen kakikepi ere maain wi Jisas Kraais pike kaknen kakwepyapir hirekes te God ap kaktip yi enun au yi yaain. ⁹ *God kehimitenai haiu mit metike Nikan kirak Jisas Kraais hirak Mitik kiau Iuwe haiu mau han kiutip. God Iuwe ik hirak yaaik ap te kakmipin au. Hirak kakises him mirak kakikepi te yi eiuyu werek werek maain me wi eim.

Pol keneri hir nenke hasini

* **1:3** Ro 1:7
1Te 3:13, 5:23

* **1:7** Lu 17:30; 2Te 1:7; Ta 2:13
* **1:9** 1Jo 1:3; 1Ko 10:13; 1Te 5:24

* **1:8** Fl 1:6;

10 *Nai yinan, hi etpi h̄im manp hekreh̄ir ke M̄it̄ik Iuwe kiau Jisas Krai. Yi eikiyan han kiut̄ip eiyu me menmen yaaim me God yi ȳir̄iakem. Yi ap te yaȳinke hasini au em̄it. Yi eikiyan han kiut̄ip eiyu me menmen yap̄irwe yi ȳir̄iakem.

11 Nai yinan, hi hetpi menmen im hentar m̄it han nau neit w̄inak ke m̄ite Klowi h̄ir nan in netpo w̄i ham w̄i ham yi epei yenehan yentar menmen. 12 *Hi hemtau m̄it han ne yi m̄it yi yat̄ip, “Haiu mises h̄im me Pol.” M̄it han ne yi m̄it yi yat̄ip, “Haiu mises h̄im me Apolos.” M̄it han ne yi m̄it yi yat̄ip, “Haiu mises h̄im me Sifas.” M̄it han yi yat̄ip, “Haiu mises h̄im me Krai.” 13 Menmen yi ȳir̄iakem h̄iram meteikin M̄it̄ik Krai h̄irak kenke p̄inak p̄inak (o wik wik) a? Mekam, m̄it n̄ipaa h̄ir epei newenk̄ika hi Pol hentar nu tentarak̄it hi haa me yi m̄it a? N̄ipaa m̄it n̄ikri neriuwe t̄ipar h̄ir nekine niuk mai hi Pol te yi ȳire m̄it nai a? Taauye! Yi ne Krai Jisas.

14 *Hi ap h̄ik̄ir m̄it yap̄irwe ne yi m̄it au. Hi h̄ik̄ir Gaias ketike Krispas keretet. Hi han yaaik hi ap h̄ik̄iri yi m̄it yap̄irwe. 15 Te yi ap eit̄ip haiu m̄it mises h̄im me Pol me w̄i h̄irak k̄ikrai keruwe t̄ipar. 16 *O, hi han kaa. Hi epei h̄ik̄ir m̄it̄ik Stefanas ketike m̄it na neit w̄inak k̄irak. Hi han kaa te hi h̄ik̄ir neiyān o au. Hi han kitetim au.

17 *Krai h̄irak ap keriuweta hi han te hi h̄ik̄ir m̄it miyap̄ir neriuwe t̄ipar au. H̄irak keriuweta hi han te hi hewepyap̄ir h̄im m̄irak yaaim. Hi ap hetpi h̄im har ke m̄it h̄ir nertei iuwe h̄ir netpim te

* 1:10 Fl 2:2 * 1:12 1Ko 3:4; Ap 18:24-28; Jo 1:42 * 1:14 Ap 18:8; Ro 16:23 * 1:16 1Ko 16:15 * 1:17 Mt 28:19; Jo 4:2

hi hari han ki heriuwerem te yi eiyisesim au. Hi hɪnapen henip menmen Kraiſ kɪriakem kentar nu tentarakɪt hɪram mɪre menmen weinɪm te hɪram ap mamkepi au.

Menmen Kraiſ kɪriakem kentar nu tentarakɪt keteiknai God hɪrak Iuwe

¹⁸ *Hɪr mɪt miyapɪr kerek nanɪno nanɪkre si tatɪkneni hɪr natɪp hɪm me Jisas hɪrak kaa kentar nu tentarakɪt hɪram menmen weinɪm. Te haiu mɪt miyapɪr kerek God kekepai ketaihis, haiu matɪp hɪm me Kraiſ hɪrak kaa kentar nu tentarakɪt, hɪram menmen iuwe God kɪriakem.

¹⁹ *Haiu mertei hɪm im hɪram yaaɪm mentar nɪpaa mɪtik profet kewis hɪm me God mau tɪwei metpim mar im:

“Hi tewan ahɪwaank han ke mɪt kerek hɪr newenɪpi hɪras hɪr natɪp, ‘Haiu mertei menmen yapɪrwe.’ Hi ahɪwaank han ke mɪt han kerek hɪr natɪp, ‘Haiu hɪras mertei menmen yaaɪm.’ ” ²⁰ *Te mɪt kerek natɪp haiu mertei menmen yapɪrwe hɪr ap nɪre God au. Hɪr mɪt enun weinɪn keriyen. Mɪt kerek nertei hɪm lo hɪr newisɪm mau tɪwei ham hɪr ap nɪre God au. Hɪr mɪt enun weinɪn keriyen. Mɪt nau tɪ in ek kerek netike mɪt han hɪr netpepan menmen hɪr ap nɪre God au. Hɪr mɪt enun weinɪn keriyen. Hɪr yapɪrwe hɪr mɪt enun weinɪn nentar God epei keteiknai menmen mɪt nau tɪ hɪr nɪriakem nises han kɪr God katɪp hɪram menmen enun weinɪm.

* **1:18** 2Ko 4:3; Ro 1:16 * **1:19** Ais 29:14 * **1:20** Ais 19:12, 33:18, 44:25; Jop 12:17

21 *God h̄irak kertei menmen iuwe han kitet h̄irak kaknip m̄it nau t̄i h̄ir ap nan̄irteiyek nanriuwe han k̄ir wein̄in taau. H̄irak hanhan kak̄ikaap m̄it miyap̄ir han h̄ir nan̄irteiyek werek nanriuwe h̄im yaaim im m̄it han ne t̄i nat̄ip h̄iram enum wein̄im, haiu mewepyap̄irem.

22 *M̄it miyap̄ir ne Isrel h̄ir nat̄ip, “Haiu memtau h̄im mi haiu mamisesim te yi eiyn̄in eit-eiknai menmen yaaim te haiu mam̄irtei God keriuweti yi yan yetpai h̄im im.” M̄it han ne weiw̄ik me Grik h̄ir nat̄ip, “Haiu m̄it keriyen haiu hanhan te yi eiwepyap̄ir menmen yap̄irwe te haiu emises h̄im mi.” 23 *Te haiu m̄it aposel au. Haiu mewepyap̄ir h̄im me Kraiskerek m̄it newenkekik kau nu tentarak̄it. Te h̄im maiu im menip m̄it ne Isrel han enuk, h̄iram menip m̄it ne Grik h̄ir nat̄ip h̄im im h̄iram enum wein̄im.

24 *H̄ir nat̄ip h̄im im h̄iram wein̄im te haiu m̄it ne Isrel metike m̄it ne Grik kerek God kari han kaiu, haiu mises h̄im m̄irak, haiu mat̄ip Kraiskeriuwe menmen h̄irak k̄ir̄iakem h̄irak keteik̄in m̄it menmen iuwe me God, h̄irak keteik̄nor h̄irak kin̄in kertei menmen yap̄irwe. 25 *M̄it han h̄ir nat̄ip h̄ir nertei menmen iuwe te h̄ir nat̄ip menmen God kerteiyem h̄iram wein̄im. Au, God kin̄in kertei menmen yap̄irwe. M̄it han h̄ir nat̄ip n̄ire m̄it iuwe te h̄ir nat̄ip God h̄irak k̄ire menmen wein̄im. Au God h̄irak wisenuk k̄ir̄iak menmen min̄in menmen yap̄irwe.

26 *Nai yinan, yi han ekitet yi ȳire mekam

* 1:21 Mt 11:25 * 1:22 Mt 12:38; Ap 17:18, 32 * 1:23 Ro 9:32; 1Ko 2:14 * 1:24 Kl 2:3 * 1:25 2Ko 13:4 * 1:26 Mt 11:25; Jo 7:48; Je 2:1-5

me wi nɪpaa God kari han ki yi yisesik. Yi mɪt han yapɪrwe yi yɪre mɪt iuwe o yi yertei menmen mɪt nau tɪ hɪr natɪp hɪram yaaim? ²⁷ Au, yi niutɪp niutɪp keriyen. God kehimɪtenai haiu nɪrak kerek mɪt ne tɪ hɪr natɪp haiu enun weinɪn. God kehimɪtenai haiu mɪt weinɪn te haiu mamɪak mɪt ne tɪ kerek han kitet hɪr nertei iuwe hɪr yɪnk enuk. God kɪrɪak menmen im te haiu mɪt weinɪn mamɪak mɪt ne tɪ hɪr mɪt niuk iuwe hɪr yɪnk enuk. God ap kehimɪteni hɪr nɪrak. ²⁸ God kari han ke mɪt miyapɪr hɪr ap ne weiwɪk iuwe hɪr nisesik. Mɪt nau tɪ hɪr nɪnan yipɪr newɪrek natɪp hɪr mɪt enun weinɪn, te God kekepi keriuwe menmen hɪrak kerekoyorem hɪr nɪrɪak mɪt kerek han kitet hɪr ne weiwɪk iuwe, hɪr yɪnk enuk God ap kehimɪteni hɪr nɪrak au. ²⁹ *God kɪrɪak menmen im te maain ap te mɪtɪk kei kiutɪp kakɪrp ninaan me God hɪrak kaktɪp mɪtɪk iuwe taau. ³⁰ *Haiu mɪt naiu ne Krai Jisas mentar menmen God kerekyeiyem. God kehimɪtanek hɪrak keteiknai God kinɪn kertei menmen yapɪrwe. Hɪrak kerekek kekepai te God katɪp haiu mɪt yaain. God kehimɪtanek hɪrak kerekyei haiu mɪre mɪt yaain, hɪrak kesiupenai me menmen enum kekepai kaktaihis mamno wit ke God. ³¹ *God hɪrak nepei kɪrɪak menmen mar im te hɪm mekre tɪwei me God mɪt profet newisɪm hɪram mamnen. Menmen im matɪp, “Mɪt kerek hɪr hanhan nanwenɪpi niuk mɪr, hɪr au nanwenɪpi niuk me God me menmen hɪrak kerekyeiyem.”

* **1:29** Ro 3:27; Ef 2:9 * **1:30** Jer 23:5-6; Jo 17:19; 2Ko 5:21

* **1:31** Jer 9:24; 2Ko 10:17

2

Pol katip him me Krai h̄rak kaa kentar nu tentarakit

¹*Nai yinan, n̄paa hi han h̄ri yi m̄it miyap̄r, hi hetpi God h̄m m̄rak yaaim, hi ap atip heriuwe h̄m me m̄it iuwe nertei menmen iuwe me t̄i au. ²*Hi hekre han kai hi han kitet hi ap te etpi menmen ham au. Hi etpi h̄m me Jisas Krai kerekek h̄rak kaa kentar nu tentarakit kekepai haiu m̄it. ³*W̄i n̄paa hi hau hetikewi hi ap hetpi har ke m̄it̄ik iuwe au. Hi h̄naain hewaank h̄m me God te hi hep̄rp̄r. ⁴*Hi hetpi hewepiyap̄r h̄m mai, hi ap te hetpi heriuwe h̄m yaaim me m̄it iuwe nertei menmen te hi hari han ki keriuwerem au. God H̄m̄in Yaaik k̄rak keteikni h̄m hi hetpiyem h̄ram yaaim. H̄rak k̄riakem keriuwe menmen iuwe h̄rak kekepa hi h̄riakem me yi m̄it miyap̄r. ⁵H̄rak k̄riak menmen im te yi yertei h̄ram ap h̄m wein̄m me m̄it h̄r natip h̄r iuwe keriyen au. H̄ram menmen iuwe me God te yi yisesim.

God H̄m̄im Yaaik kekepai haiu mertei menmen m̄rak

⁶*Me w̄i hi hetike m̄it aposel han haiu mau n̄m̄in ke m̄it, h̄r nertei menmen me God werek werek, haiu matip h̄m yaaim m̄re m̄it iuwe. H̄m mai h̄ram ap h̄m me m̄it iuwe nau t̄i ik h̄r naanm̄prai haiu m̄it au. H̄r nantike h̄m m̄r maain nan̄waank nan̄it. ⁷*Te menmen hi hetpiyem, h̄ram menmen n̄paa God k̄saw̄nem.

* **2:1** 1Ko 1:17 * **2:2** Ga 6:14 * **2:3** Ap 18:9; 2Ko 10:1 * **2:4**
 1Te 1:5 * **2:6** Ef 4:13; Fl 3:15 * **2:7** Ro 16:25; Kl 1:26

Nipaa hirak ap kiriak ti ketike nepni wen au, hirak han kitet kakikepai haiu mit haiu mamu mantikerek mamit menmen mirak yaaim, te hi hetpim. ⁸* Ap te mitik kei kiutip ke mit iuwe hir nau ti naanmiprai haiu mit, hir nertei menmen im me God au. Hir nerteiyem te nipaa hir ap te nanit Mitik Iuwe kiau Jisas ke wit ke God, hir nanwenkekik kaku nu tentarakit hirak kaki taau. ⁹* Te in ek haiu mertei him nipaa ein mit profet hir newisim mau tiwei me God hiram yaaim. Hiram matip,

“God epei kiriak menmen yaaim me mit miyapir kerek hanhan God hir nanisesik.

Menmen im mit miyapir ap nirem, hir ap nemtewem, hir ap han kitet hiram pepu au.” ¹⁰* God epei keteiknai menmen

im hirak kiriakem keriuwe Himin kirak Yaaik. God Himin Yaaik kir menmen yapirwe. Hirak kertei menmen mau

mekre han ke God Haai. ¹¹* Mitik keimin kertei menmen mitik hak han kitetim a? Au, mitik hirekes himin kirak kerteiyem kerekek. Mar im, mit hir ap nertei menmen mekre han ke God au. God Himin Yaaik kerekek kerteiyem kewepaiyapirem.

¹²* God ap kewetai haiu mit himin ke kertei menmen me ti keremem au. Hirak kewetai Himin kirak kau ketikerek te haiu mamirtei menmen yaaim God epei kerekyeyiem weinim.

¹³* Haiu matip menmen im God kiriakem te

* **2:8** Lu 23:34; Je 2:1 * **2:9** Ais 64:4 * **2:10** Mt 13:11 * **2:11**

Pro 20:27 * **2:12** Jo 16:13-14 * **2:13** 1Ko 2:4

hau ap matip meriuwe him mit ne ti nepei netpaiyem hau misesim au. Hau matip meriuwe him God Himin Yaaik ketpaiyem. Hau mewepyapirem matip mit kerek God Himin Yaaik kewi hau metporem. ¹⁴*Mit miyapir kerek God Himin Yaaik ap te kau kekre han kir, hir hekrit hekrit neweikin sip newet God him mirak nentar hir nepei natip hiram enum weinim. Hir ap nemtau him mirak han kitetim nentar God Himin Yaaik ap kewi kekepi hir nerteyem au. ¹⁵*Mit miyapir kerek God Himin Yaaik kau kekre han kir, hir nemtau han kitet menmen yapirwe me God. Te mit han kerek God Himin Yaaik ap kau kekre han kir hir ap nertei werek han ke mit kerek God Himin Yaaik kau kekreri taau. Te hir nepitari menmen me God.

¹⁶*Hau mertei him im hiram yaaim mentar nipaa mit profet hir newisim mau tiwei me God hiram matip,
 “Mitik kei kiutip ke mit yapirwe ap kertei menmen God han kitetim au.
 Hirak ap te kaktip God menmen kakikepik kakri-
 uwerem taau.” Him im hiram yaaim, te
 hau mit nirak han kitet me menmen im
 me God mar ke Kraiss hirekes han kitetim.

3

Pol kene mit miyapir neit Korin kentar hir nenke hasini

¹*Nai yinan, nipaa hi hau hetikewi hi ap hetpi heriuwe him hi atip mit kerek God Himin Yaaik

* **2:14** Jo 8:47, 14:17; 1Ko 1:23 * **2:15** 1Jo 2:20 * **2:16** Ais 40:13; Ro 11:34 * **3:1** Jo 6:12

kau kekre han kir au. Yi yire nikerek ne God te hi hetpi heriuwe him hi atip mit ap God Himin Yaaik kau kekre han kir hentar yi yire nikerek me menmen Kraisketeik+n mit em hir enisesim. ² *Menmen hi nepei hetpiyem hiram mire nim. Him mai hiram ap mire menmen mit miyapir iuwe nanim mentar han ki ap kitet him yaaim im werek werek au. Nipaa ere in yi yarek yarek. ³ *Yi ap han kitet him yaaim im werek werek wen au yentar yi yises han ki ke nipaa ein. Hi hertei menmen im hentar yi yetike ni yinan yi hemkre menepam menmen yenehan yenterim. Te hi hertei yi wen yises han ki ke nipaa yar ke mit enun God Himin Yaaik ap kau kekre han kir au. ⁴ *Hi hetpi menmen im hentar yi mit yenke hasini. Mit han pinan ne yi mit yi yatip, "Hiau mises him me Pol." Mit han en natip, "Hiau mises him me Apolos." Menmen im meteikno yi yises han ki ke nipaa ein yar ke mit God Himin Yaaik kau kekre au.

⁵ Yi yenmak yi yenke hasini me hi hetike Apolos a? Yi han kitet Apolos hirak Mitik Iuwe kire Kraisk a? Yi han kitet hi Pol hi Mitik Iuwe hipre Kraisk a? Au! Hawir mitikit weinikit hawir wiriak menmen war ke God kehimitenai hiau mit niutip niutip miriakem. Hawir wiriak menmen me God, God kekepi yi yises him mirak keremem.

⁶ *Hi hinin han hewepyapir him yaaim me God har ke mitik kamir rais yehes mau ni. Maain Apolos kan kisisa ketpi him meiyam me God. Menmen hirak kiriakem hiram mar ke mitik hirak

* **3:2** Hi 5:12-13; 1Pi 2:2 * **3:3** 1Ko 1:10-11, 11:18 * **3:4** 1Ko 1:12 * **3:6** Ap 18:4, 11, 19:1

keit tɪpar keiyim ken kewenem kempep. Mar im God hɪrak kenipem mewo, te hɪrak kɪkaap him mɪrak men mekre han ki. ⁷ Mɪt kerek ninin nan netpi me God hɪr nar ke mɪt namɪr rais yehes, hɪr mɪt weinin keriyen. Mɪt kerek nɪkaru nan netpi him ham yaaim hɪr nar ke mɪt newen tɪpar nempep, hɪr mɪt weinin keriyen. God kerekek hɪrak luwe kentar hɪrak kenipem hɪram mau mekre han ki mamkepi yi yisesim werek werek. ⁸ Mɪt kerek ninin newepyapɪr him me God hɪr nar ke mɪt namɪr rais yehes. Mɪt han nɪkaru newepyapɪr him me God nar ke mɪt newen tɪpar nempep. Menmen hɪr nɪriakem hɪram mɪpɪram. Maain God kakwet mɪt menmen miutɪp miutɪp mamrer menmen yaaim hɪr mɪriakem. ⁹ *Hawɪr wetike God haiu mɪriak menmen miutɪp. Yi mɪt yi yɪre ni God kamɪr rais yehes mekrerem o yi yɪre winak hɪrak kimaak. Te yi ap ne Apolos o hi Pol au. Yi ne God keriyen.

Mɪtik kewepyapɪr him me God hɪrak kɪre hɪrak kime winak

¹⁰ *Hi hɪre mɪtik hi hertei werek hime winak mei yapɪrwe. Wɪ nɪpaa hi han yi mɪt, God kekepa hi hewepyapɪr him mɪrak. Menmen hi hɪriakem mekre nɪmin ke yi mɪt hɪram mar ke hi hemiun teinik me winak. Mɪt han nepnen netpi him ham yaaim me God hɪr nɪriak menmen mar ke mɪt nime winak kentar teinik hi epei hekin hei yem hamɪr. Yi mɪt yi naanempre hɪras me menmen yi yɪriakem mises menmen hi epei hetpiyem. ¹¹ *Hi

* **3:9** Mt 13:3-9; Ef 2:20-22 * **3:10** 1Ko 15:10; 2Pi 3:15 * **3:11**
Ais 28:16; 1Pi 2:4-6

hewepyapir him me Jisas krais men yi mit, yi yisesik te hirak kerek kekepi yisesik iuwe yar ke teinik mikaap winak minanek hirak kerp. ¹² Hi hetpi yi mit kerek yirak menmen me God. Mit han ne yi mit yi yirak menmen yaaim. Menmen im hiram mar ke yi yime winak yaaik yesisiwem yeriuwe menmen yaaim gol, silva o nan yaaim. Mit han ne yi mit kerek yirak menmen me God te yi ap yirakem werek werek yi yar ke mit nime winak enum yeriuwe menmen enum mire nu yipep mamip o hinaan tiwei o nepipe maa. ¹³ *Maain wi God skelim haiu mit miyapir, menmen yi yirakem me God hiram mamwepyapir hiremes hiram yaaim o au enum mar ke nepipe maa. Me wi im si mamnen si mamtnen mamim menmen mamtekin menmen mar im: Mit hir nirak menmen yaaim me God hiram mamu mamit. Si ap te mamim au. ¹⁴ Menmen mit hir nirakem me God hiram yaaim si ap te mamim au. Maain God kakwetir menmen yaaim mamrerim. ¹⁵ Te menmen mit hir nirakem me God hiram enum si tatim tatnepim, God ap te kakwetir menmen mamrerim taau. Hir nani au, God kakikepi kaktorhis nanu nantikerek kakir ke mitik si taak winak kirak hirak kesiuknen ken nimin kekotit mite nikerek keriyei keru ketpaan ken witeik.

Haiu mit miyapir ne God haiu mire winak yaaik God kau kekrerek

¹⁶ *Yi mit miyapir yi han kaa yi yire winak yaaik ke God a? God Himin Yaaik kan kau kekre

* **3:13** 1Ko 4:5; 2Te 1:7-10 * **3:16** 1Ko 6:19; 2Ko 6:16

han ki. ¹⁷ Mít kerek h̄r naníwaank w̄nak eik ke God, maain God h̄rak kakíwaank mít in kentar w̄nak k̄rak h̄rak yaaik. Yi h̄ras yi ȳre w̄nak k̄rak keriyen. Te yi naanempre han ki te yi ȳriak enum au, yi eiyinke hasini au. Yi eikiyan eiyu niut̄p.

Haiu ap mamwen̄pi niuk me mítik hak au.

¹⁸ Yi ap eiwises h̄ras me menmen yi han kite-tim h̄ram yaaim. Mítik kei kiut̄p kekre n̄m̄in ke yi mít han kitet h̄rak mítik iuwe, h̄rak kertei iuwe, h̄rak ekweik̄n sip ekwet menmen im me tí. H̄rak kakriak menmen im te mít ne tí nant̄p h̄rak mítik enuk ketaritari han ken sip. H̄rak k̄riak menmen im te God kakt̄p mítik ik h̄rak yaaik h̄rak iuwe. ¹⁹ *H̄rak ekriak menmen im ek̄ntar menmen mít ap nises God h̄r han kitet h̄ram menmen iuwe, God kat̄p h̄ram menmen enum wein̄m. H̄m me God mekre tíwei n̄paa mítik Jop h̄rak kewis̄m h̄ram mat̄p God kewaank mít kerek h̄r han kitet h̄r iuwe, h̄rak kewaanki keriuwe menmen h̄r han kitet h̄ram yaaim, h̄rak kerekyorem kar ke mítik kenep sak kekre hei h̄rak k̄wap̄nem keriuwe haak heneik o nu tíwei. ²⁰ *Mítik hak kewis̄m h̄m mau tíwei me God mít nekinaak Sam, h̄rak kewis̄m h̄m mei mat̄p: “Menmen mít ne tí kerek ap nises God h̄r han kitet h̄ram iuwe, God kat̄p h̄ram menmen enum wein̄m.” ²¹ Te yi ap eiwen̄pi niuk me haiu mít me menmen yaaim me God haiu meteikniyem. Yi eiwen̄pi God kerekek me menmen yap̄rwe h̄rak kak̄him̄tanem mamkaap

* **3:19** Jop 5:13 * **3:20** Sam 94:11

yi m̄t. ²² Hi Pol, h̄rak Apolos, h̄rak Sifas haiu metike menmen yap̄rwe mau t̄ o nepni, menmen mamkepi yi yepu, o wit yaaik yaino ein w̄t yi yayi, menmen in ek mepu, menmen te maain mamu, h̄ram menmen yap̄rwe God kehimitanem h̄ram mamkepi. ²³ Yi ȳre m̄t ne Krai Jisas. Krai Jisas keke wit ke God kan yi m̄t k̄riak menmen m̄rak, te God kakweti menmen im menterik.

4

M̄tik Iuwe God skelim m̄t n̄rak nerekyiwek wok m̄rak

¹ *Yi m̄t han ekitet me haiu m̄t mewepyap̄r h̄m me God mar ik. Haiu m̄riak menmen me Krai, haiu naanempre menmen yaaim God han kitetim te haiu mewet m̄t em. ² *Yi yap̄rwe yertei menmen im m̄t n̄priakem. M̄tik Iuwe k̄inkat̄n m̄t kerek h̄rak kertei h̄r naanmamre menmen m̄rak werek werek, h̄rak kehimiteni h̄r nanriakem. ³ Mar im hi hekre han kai ap han kitet yi m̄t ne weiw̄k me God o m̄t han ap nises h̄m me God yi han ekiteta skelim hi me hi naanm̄pre h̄m me God werek werek o au. H̄ram menmen wein̄m. Hi h̄re m̄tik kerekek, te hi ap skelim h̄rekes taau. ⁴ *Hi hep̄tari n̄paa hi han hat̄p m̄t h̄m me God, hi herekyi yaaim o hi han kaa hetpi menmen. Menmen im mekre han ki o mekre han kai h̄ram ap meteik̄n m̄t hi herekyi menmen yaaim keremem au. Hi han kitet hi h̄riak menmen yaaim te M̄tik Iuwe God

* **4:1** Ta 1:7 * **4:2** Lu 12:42 * **4:4** Sam 143:2

kerekek han ekitet o skelim menmen hi hiriakem.
 5 *Te yi ap skelim mit miyapir me menmen hir
 niriak God em au emit! Yi yemerir ere maain
 Mitik Iuwe pike kaknen. Me wi im, hirak kak-
 wepyapir menmen hiram misawin mekre han ke
 mit, menmen hir hanhanem mekre han kir hir
 nanriakem. Te God kakwetir menmen yaaim o
 menmen enum hir niriakem mamrerim.

*Mit ne wit Korin hir newenipi niuk mir han
 kitet hir mit iuwe*

6 *Nai yinan, hi epei hatip him im me hi hetike
 Apolos te yi yertei werek werek menmen hawir
 wiriakem weteikniyem. Hiram menmen im: Yi
 ap eiweikin sip eiwet him me God. Yi ap han
 ekitet mit han hir iuwe, yi ap einan yipir eiwirek
 han ekitet mit han en hir enun weinin. 7 *Yi
 ap eiriak menmen im au emit! Keimin kerekyi
 yi yinin mit han a? Taau! God kerekek epei
 keweti menmen yapirwe yi yisesim yetenenim, te
 yi yenmak yi yatip yi hiras yiriak menmen yaaim
 yeriuwe menmen mi iuwe a? Hiram enum emit!

8 *Yi mit miyapir yapirwe ne Korin han kitet yi
 epei yeit menmen me God werek werek. Yi han
 kitet yi epei yeit menmen God kewet mit em te yi
 yire mit iuwe yinin mit han, te haiu mit aposel
 au a? Taau! Yi ap iuwe au, te hi hanhan yi eire
 mit iuwe te yi eikepai haiu mit emtikewi te haiu
 yapirwe mamre mit iuwe. 9 *Hi han kitet God
 hirak kehimitenei haiu mit aposel haiu emriak
 menmen mirak te mit han kitet haiu miraku.

* 4:5 1Ko 3:8 * 4:6 Ro 12:3 * 4:7 Ro 12:6 * 4:8 Rev 3:17,
 21 * 4:9 Ro 8:36; Hi 10:33

Haiu m̄re m̄t kerek m̄t ne gavman h̄r newisai mekre w̄nak enuk netpai nar ik: “Yi ȳre m̄t enun haiu mamiwep yi yayi.” Haiu m̄t aposel m̄re m̄t kerek m̄t miyap̄r nau t̄i h̄r netike m̄t ensel neit wit ke God h̄r nerp n̄rap̄rei, haiu mar ke m̄t m̄riak menmen me God, m̄t newep ȳnk kewewei. ¹⁰*M̄t han ne t̄i h̄r nat̄p menmen me haiu m̄t aposel mar im: “Yi m̄t enun yi yetari menmen, yi keriyen yewepyap̄r h̄m me Krai.” H̄r netpai h̄m mar im, te yi han kitet yi h̄ras yi yaain yi ne Krai.” H̄r netpai im, te yi han kitet yi h̄ras yi yaain yentar yi ne Krai. M̄t han ne t̄i h̄r nat̄p haiu aposel haiu m̄t enun wein̄n. H̄r netpai h̄m mar im, te yi han kitet God kat̄p yi m̄t iuwe. M̄t han ne t̄i h̄r n̄neinai n̄nan yip̄r new̄rek, te yi han kitet h̄r newen̄pi niuk m̄i a? taauye!

¹¹*N̄paa ere in haiu m̄t aposel m̄riak menmen me God haiu mepu enum. Haiu n̄n̄p̄i mewei ap maam t̄ipar o menmen werek werek au. Haiu ap mam̄r laplap o klos mei yaaim au. M̄t ne t̄i h̄r neit n̄p̄in newep neriuw-erem nentar haiu mewepyap̄r h̄m me God. Haiu wit aurei mentar haiu men in men ein mewepyap̄r h̄m me God. ¹²*Haiu m̄riak wok meriuwe his maiu te haiu naanm̄pre h̄ras me menmen. W̄i kerek m̄t miyap̄r nereitauw̄n, haiu ap metpor enum au. Haiu metpor menmen yaaim. W̄i h̄r nerekyei enum, haiu mewisi h̄r nerekyeyem ap merekyor enum au. ¹³*W̄i

* **4:10** 1Ko 3:18 * **4:11** 2Ko 11:23-27 * **4:12** Ap 18:3; 1Ko 9:14-15; 2Te 3:8; Sam 109:28; Mt 5:44 * **4:13** Kra 3:45

kerek m̄t nenei neswei h̄m, haiu metpor h̄m main main mamkepi h̄r nanises h̄m me God. M̄t miyap̄r ne t̄ h̄r han kitet h̄u m̄t aposel haiu enun mar ke menmen enum heriyai m̄t new̄rem men teipe wenūt eim. N̄paa ere in h̄r han kitetei mar im.

Pol kitehi m̄t miyap̄r ne Korin h̄r nanises menmen h̄rak k̄r̄iakem

¹⁴ Hi ap hewis t̄wei im eiȳm hetpi yi ȳr̄iak enum keremem te hi henipi yi ȳnk enuk au. Hi hewis̄m te hi hew̄rnak hekteni henteri yi ȳre n̄kerek nai hi hanhan heriuwi. ¹⁵ *M̄t yap̄rwe h̄r nan̄nen nan̄t̄pi h̄m me Jisas Kraīs, h̄r ap nanre haairer ni au. Hi kiut̄p h̄re haai ki kerekek hentar yi yin̄n yises h̄m me God me w̄ n̄paa hi hin̄n han hetpi h̄m yaaim me Jisas krāis. ¹⁶ *Te hi hetpi h̄m manp, yi eiyises menmen hi h̄r̄iakem. ¹⁷ *Hi h̄re haai ki hi han kiteti, te hi heriuwet Timoti h̄rak ken yi m̄t te h̄rak kak̄kepi yi eir̄iak menmen hi epei hetpiyem. Timoti h̄rak k̄re n̄kan kai hi hanhan heriuwerek hentar hi hari han k̄rak hekepik h̄rak kises h̄m me God werek. H̄rak m̄t̄k yaaik kises h̄m m̄rak. H̄rak p̄ke kakt̄p kak̄kekyi han ki me menmen hi hisesim me w̄ kerek hi h̄r̄iak menmen me God. Hi ewepyap̄r menmen im merer wit wit at̄p m̄t miyap̄r kerek nises h̄m me God hi hetporem.

¹⁸ M̄t han ne yi m̄t h̄r han kitet h̄r m̄t iuwe te h̄r nat̄p hi ap hanhani p̄ke anen ari yi m̄t au. Te h̄r nari han ki neriuwe h̄m im, te yi eiweik̄n

* **4:15** Ga 4:19 * **4:16** 1Ko 11:1; Fl 3:17; 1Te 1:6 * **4:17** Ap 19:22

sip eiwet h̄im mai. ¹⁹*Te hi hetpi. M̄it̄ik Iuwe God hanhan te hi anen ari yi m̄it̄, te menep hi anen. Hi anen te hi ap hemtau h̄im me m̄it̄ in h̄ir han kitet h̄ir m̄it̄ iuwe. Hi anen ari h̄ir n̄ir̄iak menmen God h̄irak kekepi keriuwe menmen m̄irak o au. ²⁰*Haiu mertei menmen God kerekeyi haiu m̄it̄ m̄ir̄iakem h̄iram ap me h̄im enum wein̄im wise t̄ipar o mewisesik au. H̄iram menmen iuwe me God kerekek mekepai. Mar im haiu mam̄ir̄tei h̄ir nekepi o h̄ir m̄it̄ enun wise t̄ipar. ²¹Yi han han mekam? Yi hanhan w̄i kerek hi anen hi eiwep erekeyi enum eiȳintar yi ap eiyises h̄im mai, o au en, yi hanhan hi anen arekeyi menmen yaa'im hanhani eiȳintar yi epei yemtau h̄im mai yi yisesim. Yi han ekitet menmen yi ȳir̄iakem, yi eiweik̄in sip eiwet̄iwem te maain hi anen hi han yaaik eriuwerem.

5

H̄im me m̄it̄ik keit m̄ite pe haai k̄irak keit wit Korin

¹*Hi hemtau m̄it̄ han nan in h̄ir netpi nisesi nanre yi m̄it̄ ne God ein yi ȳir̄iak enum. H̄ir n̄ir̄ m̄ite piut̄ip pe m̄it̄ik hak h̄ire wir̄iak enum wepu wetike m̄it̄ik hak. H̄ir wik n̄ir̄iak menmen enum kerek m̄it̄ ap nises h̄im me God h̄ir n̄inapen nanisesim. M̄it̄ik iuwe kiut̄ip kekre n̄im̄in ke yi m̄it̄ epei keit m̄ite ip pe haai k̄irak, h̄irak k̄iwaai ketikerep h̄ir neitan. ²Te yi yenmak yi han kitet God kakt̄ip yi yaain a? Taauye! Yi ȳink enuk eiriuwe menmen im yi han ekitetik yi eik̄itek,

* **4:19** Ap 18:21 * **4:20** 1Ko 2:4 * **5:1** Lev 18:7-8; Diu 22:30, 27:20

yi eiyip̄ir m̄it̄ik ik kerek kir̄iak menmen enum h̄irak eknop̄in eikeipni.

3 *Hi ap hepu hetikewi au, te hi han kiteti. Hi epei han kitet mekam hi ar̄iakem. Hi ekreh̄ir ke M̄it̄ik Iuwe Jisas Kraiss, hi hetpi menmen hi ar̄iak m̄it̄ik ik em, kerek kir̄iak menmen im enum. Hi hetpi har ke hi hetikewi haiu mepu. 4 *Hi han kitet menmen im. Maain yi eirerik eiyu wit kiutip̄ eiwen̄ipi niuk me God, hi han kiteti w̄i yi eirerik eir̄iak menmen im. H̄iram mam̄ir ke hi hahu etikewi te menmen iuwe me M̄it̄ik Iuwe kaiu Jisas mamu mamtikewai. 5 *Hi hetpi me w̄i im, yi eiyip̄ir m̄it̄ik ik eknop̄in ek̄ikeipni, h̄irak k̄ire h̄irak kakno his me Seten h̄irak kakiwaank ȳink k̄irak te God kakiakaap h̄im̄in k̄irak kakt̄iwekhis me w̄i M̄it̄ik Iuwe Jisas p̄ike kaknen.

M̄it̄ ne Korin nan̄ip̄ir m̄it̄ik enuk kir̄iak enum kaknop̄in

6 *H̄iram enum te hi han kitet yi yaain te yi han yaaik yewis menmen im enum mekre n̄im̄in ke yi m̄it̄. Yi han kitet menmen im. Sak haak kerek ke wap̄ik (o kewekwaai) h̄iram menmen kike, te h̄iram mam̄iwaank sak naan m̄irak m̄it̄ ap te nan̄im̄ taau. H̄ir nanw̄irem mamno mam̄ikre hei mam̄it̄. Yi eiwis menmen enum mar ke m̄it̄ik ik kir̄iakem, maain m̄it̄ han nanisesim nan̄iwaank h̄iras nan̄it̄. 7 *Au emit! Yi eiyip̄ir menmen enum im mekre n̄im̄in ke yi m̄it̄ emno. H̄iram enum mam̄iwaank h̄im̄in ki mam̄ir ke sak haak kerek ke wap̄ik (o kewekwaai) kewep keneises

* 5:3 Kl 2:5 * 5:4 Mt 16:19; 2Ko 13:10 * 5:5 1Ti 1:20; 1Pi 4:6

* 5:6 Ga 5:9 * 5:7 Eks 12:21; 13:7; Ais 53:7; 1Pi 1:19

sak naan. Yi eiyipir menmen enum im emno te yi eire sak naan yaaim. Yi eiriak menmen im eiyintar yi mit yaain. Yi eiriak menmen im eiyintar Krai hira keweppwar hirekes kewis mit hir newenkekik kau nu tentarakit kaa kire sipsip kau kinaan te hira kakisak menmen enum haiu mit miriakem. ⁸ *Te haiu emweikin sip emwet menmen enum haiu miriakem hiram emno. Haiu menmen im hiram emno te hiram mar ke menmen mit ne Juda nriakem. Nipaa hir newir yis men witeik ap newisim mekre bret mir. Menmen im mehimiteni hir neweikin sip newet menmen enum me wi Pasova. Haiu mamriak menmen im mamweikin sip emwet menmen enum te haiu mit yaain, haiu ap mamtip wise tipar au. Him yaaim keremem.

⁹ *Nipaa hi hewisi tiwei ham hi hetpi yi ap eiyises mit kerek hir netike miyapir nariyanhis neweninem au emit. ¹⁰ Hi ap hetpi einopin eikeipin mit miyapir ne ti hir ap nises God. Hir nriak menmen mar im: Hir nariyanhis neweninem o hir hemkre menepam me menmen, hir nekintip menmen me mit han, hir newenipi niuk me tipir. Au, mit miyapir narik nepu nerer wit wit te yi ap yainaiwiri ere maain yi yayi yainaiwir ti ik. ¹¹ *Mit in taau. Hi nipaa hewisi tiwei hi hetpi menmen im. Yi ap eiyises mit kerek natip, "Haiu mises him me Krai," te yi yiri hir nriak menmen enum mar im. Hir netike miyapir nriiran o nariyanhis neweninem, hir hemkre menepam neriuwe menmen, hir wi

* 5:8 Eks 12:16-20; Diu 16:3
2Te 3:6; Ta 3:10; 2Jo 10

* 5:9 Mt 18:17; 2Te 3:14

* 5:11

ham nitehi t̄ipir mamkepi te h̄ir newen̄ipi niuk m̄ir, h̄ir nat̄ip enum nesiuwe h̄im m̄it han, h̄ir naam t̄ipar si enum ere h̄ir netaritari menmen, h̄ir nekint̄ip menmen me m̄it han. Hi hetpi yi ap eiwepnak eiȳim menmen eitike m̄it nar ik mei k̄ike au em̄it!

12-13 **Mekam? Haiu m̄it han ekitet menmen m̄it han h̄ir ap ne weiw̄ik me God n̄iriakem a? Taauye! H̄iram menmen me God kerek. Haiu au. Haiu han ekitet menmen m̄it miyap̄ir kerek ne weiw̄ik me God neit wit k̄iau n̄iriakem keriyen. H̄im me God n̄ipaa Moses kewis̄im mau t̄iwei mat̄ip menmen hi epei hetpiyem. H̄iram im: “Yi eiȳip̄ir m̄it̄ik enuk kek̄re n̄im̄in ke yi m̄it eknop̄in ek̄ikeipni.”

6

M̄it kerek nises h̄im me God ap nanri n̄ir yinan nan̄ino kot au em̄it

¹ Me wi kerek m̄it̄ik kei kiut̄ip kek̄re n̄im̄in ke yi m̄it h̄irak han enuk kakri k̄irak yinak tatno kot, yi yenmak yi yewis̄ik h̄irak ken kesiuwe h̄im k̄irak yinak kenerek keit ninaan me m̄it ne gavman ap nises h̄im me God a? Au em̄it! H̄irak ekin̄in ekno m̄it kerek yises h̄im me God yi eiȳimtau h̄im m̄irak te yi han ekitetim ere werek te h̄irak̄it etkiyak̄it etu. ² *Yi han ekitet menmen im. Haiu m̄it miyap̄ir ne God, h̄irak kekepai haiu iuwe te maain haiu han ekitet (o skelim) h̄ir m̄it miyap̄ir kerek nin̄in naanm̄ipre m̄it miyap̄ir nau t̄i ik. Maain yi skelim m̄it miyap̄ir nau t̄i ik, te in ek

* 5:12-13 Mk 4:11 * 5:12-13 Diu 13:5, 17:7, 22:24 * 6:2 Rev 3:21

yi yertei werek yi skelim menmen kike im mekre nīm+n ke yi mīt. ³ Yi han ekitet menmen im. Maain haiu skelim mīt ensel te ik ek haiu han ekitet haiu yaain te haiu skelim menmen mekre nīm+n ke haiu mīt hīras. ⁴ Mīt+ik hak han enuk keriuwe kīrak yinak, yi yenmak te yi eiwiś+ik+it tatno tatīrp ninaan me mīt yi yertei hīr enun ap ne weiwīk me God tesīwor hīm a? Au emīt. ⁵ Hi hewis hīm tokim mekre tīwei ik ken yi mīt miyapīr te yi yīnk enuk yeriuerem. Mekam! Ap te mīt+ik kei kiutīp kekre nīm+n ke yi mīt hīrak ap te han ekitet menmen yaaim werek werek kakīkepi yi eikiyan eiyu eiyīt au a? ⁶ Mar im au. Mīt han nekre nīm+n ke yi mīt hīr han enuk nari nīr yinan nises hīm me God hīr neri nen nanīrp ninaan me mīt ap nises God au neswor hīm, te hīr nankepi nankiyan nanīt.

⁷*Menmen im yi yīriakem hīram minīni meri-waank han ki. Yi yetike ni yinan yesiuwehan hīm, te yi ap eikiyan eiyu han kiutīp au. Ni yinan hīr nerekyi enu te yi eino kot au emīt. Me wī ni yinan hīr nekintīp menmen mi, yi ap eino kot au emīt! ⁸ Te yi ap yīriak menmen im au. Yi yerekyor enum yesīwor hīm. Yi yīriak menmen ham enum im yi yekintīp menmen me ni yinan kerek hīr netikewi yi yises hīm me God.

⁹*Yi han ekitet menmen im. Mīt miyapīr kerek enun ap te nanīno wit kerek God naanmīpre mīt miyapīr yaain taau. Yi ap han ekitet mīt enun nanīno nanu nantike God au a? Yi han ekitet hīr enun nanīno wit kīrak te yi yemip+n

* **6:7** Mt 5:39; 1Te 5:15; 1Pi 3:9

* **6:9** Ga 5:19-21; Ef 5:5; Rev 22:15

hıras me menmen im. Mıt kerek netike miyapır nırıran, o newenıpi niuk me tıpir, o nıwaai netike miyapır ne mıt han, o mıt kerek nıwaai netike mıt han hır nırıak enum ap te nanu nanıt wit kerek God naanmıpre mıt miyapır yaain taau! ¹⁰ Mıt miyapır kerek han kitet nankintıp menmen me mıt han o hemkre menepam menmen mır o hekrit hekrit naam tıpar si enum ere hır netaritari menmen, o hır natıp enum nesiuwe mıt han hım weinım o hır nari menmen me mıt miyapır han, hır mıt nar ik ap te nanıno nanu wit kerek God naanmıpre mıt miyapır yaain en taau! ¹¹ *Mıt han nekre nımın ke yi mıt nıpaa yi yıpriak menmen enum mar im te God Hımın Yaaık kesak menmen enum mekre han ki, kehımıteni yi mıt nırak, hırak katıp yi yaain yentar yi yises hım me Mıtık Iuwe Jisas Krais, yi nırak.

Yi yıriak menmen yaaim yeriuwe yınk ki te mıt nanwenıpi niuk me God nenterim

¹² *Yi yatıp menmen yapırwe kerek God ap katıp haiu mıt ap mamrıakem au, hıram yaaim, te hi hatıp menmen ham im ap te mamkepai haiu mamu werek au. Yi yatıp menmen im hıram yaaim haiu mırıakem. Te hi hetpi hi ap te ariak menmen ham im au emıt hentar hi hınapen menmen im hıram mamri han kai te hi hanhanem wisenum han kai kakınke kakınterim. ¹³ *Yi yatıp God kırıak menmen te haiu mamım. God kewetai tu te haiu emım menmen keremem. Te yi ap han ekitet menmen o tu ki hıram

* 6:11 Ta 3:3-7 * 6:12 1Ko 10:23 * 6:13 1Te 4:3-5

iuwe au. Hiram menmen weinim! Maain God kaknip menmen metike yink kaiu hiram mamu mamit. God kiriak yink kaiu te haiu mamtike mit miyapir han ap emriakan menmen enum au emit. Haiu emriak menmen me Mitik Iuwe emwenipi niuk mirak emriuwe menmen haiu miriakem meriuwe yink kaiu. Mitik Iuwe Krai, hirak hanhan kakikepai kaku kakikre han kaiu. ¹⁴*Mitik Iuwe Jisas kaa te God pike kikiak. Maain haiu mami, God pike kakikekeyei haiu mit yink kaiu keriuwe menmen mirak iuwe.

¹⁵*Yi han ekitet menmen im. Yink kaiu hirak pinak pinak ke yink ke Krai. Yi han kitet hirak yaaik te haiu meit yink kaiu hirak ke Krai, haiu mamno mamit mite enu rumaa haiu mamitan a? Taauye! ¹⁶*Yi han ekitet menmen im. Mitik hirak keit mite enu wori mit his wewenem hirak ketikerep hir nire yink kiutip. Kekre tiwei mit newisim God katip me mit hir netike miyapir hir neitan. Hirak katip, "Hir wik nire yink kiutip." ¹⁷*Te mit miyapir kerek nises Mitik Iuwe Krai, hir han kir kiutip ketikerek. ¹⁸Yi einopin eikeipin menmen enum mit netike miyapir hir nriakem, hir nariyanhis keriyen newenem niwaai yeno miutip. Menmen enum ham mit miyapir hir nriakem, hiram ap mamawaank yink kir au. Te mit miyapir kerek nariyanhis newenem, hir nanawaank hiras. ¹⁹*Yi han ekitet yink ki hirak kire winak God kehimitanek hirak kirak yaaik, Himin kirak

* **6:14** Ro 8:11; 1Ko 15:20; 2Ko 4:14 * **6:15** Ro 12:5; Ef 5:30

* **6:16** Jen 2:24; Mt 19:5 * **6:17** Jo 17:21-23; Ro 8:9-11; Ga 2:20

* **6:19** 1Ko 3:16

Yaaik kerek h̄irak keweteiyek, h̄irak kau kekrerek. Ȳink ki h̄irak ap ke yi m̄it keriyen au. ²⁰ *H̄irak ȳink ke God kentar h̄irak epei kesiuwe N̄ikan k̄irak kaa kentar nu tentarak̄it kekepai haiu m̄it kaktaihis. Te haiu emwen̄ipi God emriuwe menmen haiu m̄ir̄iakem em̄intar menmen im iuwe h̄irak kerekyaiyem kekepai keriuwerem.

7

H̄im me m̄it nantike miyap̄ir nan̄itano

¹ In ek hi hewisi h̄im me menmen n̄ipaa yi yewis t̄iwei yi yitauhiyem. Yi yat̄ip h̄iram yaaim m̄it ap neit miyap̄ir o au? ² Te hi hanhan yi m̄it niut̄ip niut̄ip yeit miyap̄ir ni nereri, yi miyap̄ir niut̄ip eiȳit m̄ikan ni nereri. Hi etpi menmen im hentar m̄it miyap̄ir nerer wit wit h̄ir nisesan n̄ir̄iran, te hi h̄inapen yi han ekitet eir̄iak menmen h̄ir nisesim au em̄it! ³ M̄it̄ik keit m̄ite p̄irak h̄irak ekwisiye h̄ir enyawan enwaai yeno miut̄ip. M̄ite nepei weit m̄it̄ik k̄ire h̄ire euwis̄ik h̄ir enyawan enwaai yeno miut̄ip. ⁴ Hi hat̄ip menmen im hentar m̄ite h̄ire ap naanm̄ipre ȳink k̄ire wein̄ik au. M̄it̄ik k̄ire naanm̄iprewek. M̄it̄ik h̄irak ap naanm̄ipre ȳink k̄irak wein̄ik au. M̄ite p̄irak kerep̄ep naanm̄iprewek. ⁵ M̄it̄ik o m̄ite h̄ir ap n̄ir̄iran nanyawan nanwaai yeno miut̄ip au em̄it! H̄iram yaaim h̄ir ap nanyawan me w̄i mei kike au h̄ir nat̄ipan nar ik: “Haw̄ir ap wiyawan me w̄i meiyam kike au te haw̄ir witehi God me menmen.” Maain h̄ir nitehi God me menmen im epei au, h̄ir hanhan p̄ike enyawan te

* **6:20** 1Ko 7:23; 1Pi 1:18-19; Fl 1:20

Seten ap kakri han k̄ir te h̄ir nan̄no nanriyanhis nanwen̄nem nantike m̄it miyap̄ir han. ⁶ H̄im im hi hetpiyem, hi ap hetpi God kat̄ip yi m̄it niut̄ip niut̄ip eitike miyap̄ir eiȳitan au. Hi hetpi han ki yi eiyisesim. ⁷ *Hi hanhan m̄it miyap̄ir h̄ir nanu wein̄m nan̄r ke hi hau wein̄m im, te God epei kerekyei haiu m̄it han in han ein. God k̄ir̄ak me han h̄ir hanhan nan̄t miyap̄ir. God kerekyei haiu m̄it han au haiu mamu wein̄n.

⁸ Hi hat̄ip m̄it miyap̄ir kerek ap neitan au, o miyap̄ir kerek m̄ikan n̄r epei naa. H̄iram yaaim te yi yayu wein̄m yaȳir ke hi hepu wein̄m im.

⁹ *Yi ap te yewen̄n han ki yi hanhan eiwaai eitike m̄it o miyap̄ir han, h̄iram yaaim te yi yaȳitan. H̄iram enum te yi yayu wein̄m te yi hanhan eiwaai eitike m̄it miyap̄ir han. Eim em au enum em̄it!

¹⁰ *Hi hetpi yi m̄it miyap̄ir kerek epei yeitan hi hetpi h̄im iuwe yi miyap̄ir ap einaaip̄is m̄ikan ni. Hi kerekkek hetpi h̄im im au. M̄it̄ik Iuwe ketpo te hi hetpiyem. ¹¹ Miyap̄ir kerek n̄inaip̄is m̄ikan n̄r h̄ir ap te nan̄t m̄it han au em̄it, o au en h̄ir p̄ike en̄no en̄t m̄ikan n̄r keriyen. Yi m̄it ap te yainaaiw̄ir miyap̄ir ni. ¹² Hi h̄irekes hetpi yi m̄it miyap̄ir hanhan menmen im. M̄it̄ik Iuwe Kraisketpewem au. Hi h̄irekes han kitetim. M̄it̄ik kerek kises h̄im me God h̄irak epei keit m̄ite kerek ap wises h̄im me God, h̄ire hanhanek h̄ire wen wau wetikerek, h̄irak ap te kakneiniye kaknaiw̄irep taau. Au, h̄irak ekwisiye h̄ire ewu eutikerek. ¹³ M̄ite kerek wises h̄im me God epei

* **7:7** Mt 19:12 * **7:9** 1Ti 5:14 * **7:10** Mt 5:32, 19:9

weit mitik kerek ap kises him me God, hirak hanhan wen kau ketikerep, hire ap waunaiwirek au emit! ¹⁴ Hire ap wauneinik waunaiwirek wawintar God epei katip mitik ik ap kises him me Krais, hirak kehimitanek kentar mite pirak hire wises him me Krais werek werek. Mitik ap kaknaain mite pirak kaknaiwirep kakintar God katip mite hap hire ap wises him me Krais, hirak kehimitanep wentar mitik kire hirak kises him me Krais werek werek. Him im hiram yaa'im te nikerek ni God katip hir yaain. Him im hiram enum memipin hi hetpiyem te God kaktip nikerek ni hir enun nire nikerek ne mit miyapir ap nises him me Krais. Te him im hiram yaa'im, God katip hir yaain. ¹⁵ *Mit o miyapir ap nises him me Krais, hir hanhan naninaaiwir mit o miyapir nir kerek nises him me Krais, hir ap te nenipi hir nanu nantikeri au emit! Yi eiwisi hir naninaiwii. Mite kerek wises him me Krais, mitik kire kinapen kaku kaktikerep, hire ap te wauri han ke mitik kire kaku kaktikerep au emit! Mitik kerek kises him me Krais mite pirak winapen wawu wautikerek ap te kakri han kire te hire wawu wautikerek au emit. God kehimitenai haiu mit miyapir narak te haiu emises menmen yaa'im emtike mit miyapir han emkiyan emu emit. ¹⁶ *Mite hap hire wepitari menmen im. Hire wautike mitik kire ap kises him me Krais hir wen nekiyan nau hire wauri han kirak werek te hirak kakises him me Krais o au. Mitik hak hirak kepitari menmen im. Hirak kaktike mite pirak kerek ap wises him me Krais, hir

* 7:15 Ro 14:19 * 7:16 1Pi 3:1

wen nankiyan nanu, h̄irak kakri han k̄ire te h̄ire wawises h̄im me Kraiſ o au. Te yi han ekitet werek werek menmen God hanhan yi eiyisesim eiriakem.

Haiu emu emises menmen haiu m̄ir̄iakem me w̄i n̄ipaa God kehimitenai haiu m̄it miyap̄ir n̄irak

17 *Hi hetpi h̄im miut̄ip im. Yi m̄it miyap̄ir niut̄ip niut̄ip eiyu eiyises menmen kerek M̄it̄ik luwe Kraiſ kehimitaniyem. Yi eiyisesik eiyu eiȳir ke n̄ipaa w̄i h̄irak kari han ki yi yisesik. Hi hat̄ip m̄it miyap̄ir kerek nerer wit wit h̄ir nises God hi hetpor har ik. 18 M̄it kerek n̄ipaa God kari han k̄ir h̄ir nises h̄im m̄irak, h̄ir m̄it han epei nerekir ȳink k̄ir, h̄ir ap te nan̄sak menmen im meteik̄in m̄it h̄ir ne weiw̄ik me Isrel au emit. Mar im m̄it kerek n̄ipaa God kari han k̄ir h̄ir nises h̄im m̄irak, h̄ir m̄it ap nerekir ȳink k̄ir, h̄ir ap hanhan nanwis m̄it nanrekiſ ȳink k̄ir te h̄ir nanre m̄it ne weiw̄ik me Isrel au emit. 19 *Menmen im me m̄it h̄ir nerekir ȳink ki, h̄iram menmen wein̄im. M̄it h̄ir ap nerekir ȳink ki h̄iram menmen wein̄in. H̄iram ap mamkepi te God kakt̄ip yi yaain au. Menmen iuwe h̄iram menmen im: Yi eiyu eiyises h̄im kerek God ketpi yi eiyisesim. 20 M̄it h̄ir enu en̄ir ke n̄ipaa w̄i God kari han k̄ir h̄ir nises h̄im m̄irak. 21 Yi ap hanhan eiriuwe menmen im: N̄ipaa God kari han ki yi ȳir̄iak menmen me m̄it̄ik hak yi yeit pewek mererim au, yi ȳire slev, h̄iram menmen wein̄im. Yi han enuk yeriuwe menmen im au. Te maain h̄ir nanwisi yi yainaiw̄iri yi yayu wein̄im, yi

* 7:17 1Ko 7:20, 24 * 7:19 Ro 2:25; Ga 5:6, 6:15

eino han yaaik eiyu eiriuwerem. ²² *Mìtik kerek hìrak slev kírìak menmen me mìtik iuwe kerek naanmìprìwek hìrak ap kakìt pewek mererim au, me wì God kari han kírak hìrak kises hìm me Kraiss, hìrak kóre mìtik yaaik keit pewek me Mìtik Iuwe God. Mìtik kerek kepu yaaik ap mìtik hak naanmìprewek, me wì God kari han kírak hìrak kises hìm me Kraiss, hìrak kóre mìtik ke Mìtik Iuwe God, hìrak kakrìak menmen mìrak weinìm. ²³ Jisas kaa hemkre mewen. Me menmen im God epei kewìr menmen wìsenum te pìke ketihis yi mìt. Te yi ap eiwis mìt hìr nanmitipìn nanriuwe hìm mìr nanri han ki te yi eiyises han kír au emìt! ²⁴ Tìs, nai yinan haiu wen mamtike God mamu han kiutìp, haiu wen mepu mar ke haiu mepu me wì nìpaa God kari han kiau haiu misesik.

Hìm me miyapìr hìr ap neit mìkan hìr netike miyapìr mìkan nìr epei naa

²⁵ *In ek hi ewisi hìm me miyapìr hìr ap neit mìkan. Hi ewisiyem entar yi nìpaa yitauhiyem. Mìtik Iuwe Kraiss ketpo hìm hi etpiyem au, te hi hetpi han kai me menmen im. God epei han-hana kerekyo yaaim kekepa hi han kitet menmen werek werek. Te yi eiyises hìm mai hìram yaaim. ²⁶ Hi han kitet menmen im. Hìram yaaim te mìt miyapìr nanu weinìm nanìntar hìm im em mìt enun ne tì nerekyei menmen enum. ²⁷ Yi mìt miyapìr kerek epei yeitan, yi ap eipìr mìkan o miyapìr ni nìpaa yi yetor. Yi mìt yau weinìm o yi miyapìr yau weinìm, yi ap yaitike mìt o miyapìr han yi ap yaiyìtan au emìt! ²⁸ *Yi mìt

* 7:22 Fm 16; Ef 6:6; 1Pi 2:16 * 7:25 1Ti 1:12-13 * 7:28 Lu 21:23

o miyapir yi yeitan, yi yirak menmen enum au. Te hi hetpi menmen im hentar mit nerekyi enum hiram mamawaank yi mit miyapir kerek epei yeitan. Hi han han menmen enum im mamnen mamiwep au, te yi yayu weinim.

²⁹ *Nai yinan, hir o as me him im hi hewisiyem hiram mar im. Wi kerek God kehimitenai haiu mit mamu ti ik hiram menep epei au. Yi han ekitet menmen im, yi eirak menmen me God iuwe. In ere maain mit epei neit miyapir kerek nirak menmen me God nanriakem wisenum nanir ke mit kerek ap neit miyapir.

³⁰ Mit miyapir kerek nirak menmen me God, hir nikit me menmen, hir enweikin enre mit miyapir kerek ap nikit menmen. Mit miyapir kerek hir han yaaik enweikin enre mit miyapir han enuk. Mit miyapir kerek netenen menmen yapirwe enweikin enir ke mit miyapir ap netenen menmen. ³¹ *Mit miyapir kerek neit menmen me ti ik hir ap hanhan iuwe neriuwerem nentar menmen me ti ik maain hiram mamawaank mamit.

³² Hi hanhan yi han kitet mar im: Yi ap han ekitet menmen me ti yapirwe te yi han kaa menmen me God au emit! Mit kerek ap neit miyapir hir hanhan nanriak menmen me God keremem. Hir hanhan nanriak God han yaaik kakriuwari.

³³ Mit kerek hir neit miyapir, hir han kitet menmen me ti hir nanriak miyapir nir han yaaik nanriuwere. ³⁴ Mit nar ik hir han kitet menmen wik. Hir hanhan nanriak miyapir han yaaik

* 7:29 Ro 13:11 * 7:31 1Jo 2:17

nanriuwari. Miyapir ap neit mikan o miyapir nihan hir hanhan nanriak menmen me Mitik Iuwe. Hir hanhan yink kir ketike himin kir hirak yaaik kakriak menmen me God keremem. Te miyapir kerek epei neit mit hir hanhan nanriak mit nir han yaaik nanriuwari. Te hir hanhan neriuwe menmen me ti ik. ³⁵ Hi ap hetpi menmen im te hi heremir menmen yi yiriakem au. Hi hetpiyem hiram mamkepi yi eirak menmen yaaim eiyisesim werek werek, te menmen me ti ap te mamri han ki iuwe me wi yi yirak Mitik Iuwe menmen mirak.

³⁶ Mitik kerek ketike mite hir nehimiteni nanitan, hirak yink enuk kentar hirak hanhan kakwaai kaktikerep, hirak kaktiwe hir nanitan. Hir ap nanriak menmen enum nanitar hir nanitan au. Hiram yaaim. ³⁷ Mitik kiutip kerek mitik hak ap kari han kirak te hirak hirekes kewenin han kirak ke menmen im, hirak han kitet ap hanhan kakwaai kaktike mite, hirak kinapen kaktike mite hir nanitan, hiram yaaim. ³⁸ Tis, mit kerek neit miyapir hir neitan, hir nirak menmen yaaim. Te mit kerek newenin han kir ap nanit miyapir, hir ninini nirak yaaim iuwe.

³⁹ *Miyapir netike mit nir hir nekiyan nau neit me wi mit hir nau ti ik. Maain mitik ke mite hirak kaki, hiram werek te hire pike wawit mitik hak. Hire wawit mitik hak kerek kises him me Mitik Iuwe Kraisk ek. Mitik keiyak taau. ⁴⁰ Te hi han kitet menmen im. Mite mitik kire epei kaa, hire wawu weiniye hire han yaaik wawu. God Himin Yaaik kirak hirak ketpo menmen im.

* 7:39 Ro 7:2-3

8

Him me menmen mit newepwarem newet tipir em

¹ *In ek hi ewisi him me menmen kerek mit ne ti ap nises God newepwarem newet tipir em. Hi hewisiyem hentar yi nipaa yitauhiyem. Hi hertei yi yatip menmen im: “Haiu mertei menmen yapirwe.” Hi hatip him im: Menmen haiu merteiyem weinim hiram merekyei haiu menke perkenum o paan tokik, te haiu han tewenin hiram mamkepai te haiu yaain emir ke Krai.

² *Mit miyapir yapirwe hir han kitet hir nertei menmen iuwe, te God kaktip hir enun ap han kitet menmen o nertei menmen mirak werék werék wen au. ³ *Te mit miyapir hir han tewenin God hirak kaktip hirak kakirtei hir mit miyapir narak.

⁴ *Te hi hetpi him im me menmen haiu mamim kerek nipaa mit hir newepwarem newet tipir em. Haiu mertei him im yi yetpim hiram yaaim. Haiu mertei nu mit nimaam newis ninaan mau teinik newisim merp hankiu eik, hiram mekrehir ke tipir, te hiram mire God taau. God kiutip kerekek hirak kepu. ⁵ Menmen yapirwe mau nepni metike ti te mit ap nises him me God hir natip menmen im hiram mire God. God yapirwe netike mit iuwe yapirwe nar ek hir nepu, te haiu mit mertei menmen im. ⁶ *God kiutip kerekek hirak Haai kiau hirak kepu. Hirak as o hir ke menmen yapirwe, haiu mau ti te emisesik. Mitik

* **8:1** Ap 15:29 * **8:2** Ga 6:3 * **8:3** Ga 4:9 * **8:4** 1Ko 10:19;
Ga 4:8; Diu 4:35, 39, 6:4 * **8:6** Mal 2:10; 1Ko 12:5-6; Ef 4:5-6; Jo 1:3

Iuwe kiutip kerekek kepu. Hirak niuk mirak Jisas Krai. Nipaa hirak kirak menmen yapirwe meit nepni, menmen mau ti. Hirak kerekeyei haiu meit Himin Yaaik kirak hirak kekepai haiu mepu.

⁷ Te mit han kerek nises him me God hir nepitari ninaan mau teinik hiram weinim. Hir han kitet hiram mepu me wi hir naam menmen kerek nipaa mit nen newepwarem newet tipir em, hir han kitet hir naam hiram mar ke hir hiras newepwarem newet tipir em. Te hir han kitet God kaktip hir nirak enum. ⁸*God ap han kitet haiu mamim menmen hir mit newepwarem newet tipir em o haiu ap mamim. Au hiram menmen weinim. Menmen haiu mamim ap te mamrak God han kitet haiu mit miyapir enun au. Menmen haiu ap mamim ap te mamrak God han kitet haiu mit miyapir yaain au. Menmen haiu mamim hiram menmen weinim. ⁹*Hiram menmen weinim te yi naanmamre hiras me menmen yi yayim te yi ap einip mit kerek ap nises him me Krai werek werek wen au, hir nanawaank hiras. Hir nanir menmen yi yaam te hir yink enuk. Mar im yi yayawaank menmen me Krai hir nisesim naninterim.

¹⁰ Hi hetpi menmen im hentar maain mitik hak hirak kaknen kakrit ti hau hankiu haam menmen kerek mit han epei newepwarem newet tipir em, hirak ap kertei ti han kitet menmen im hiram weinim. Hirak han kitet ninaan mau teinik hiram tipir. Hirak kakrit ti haam menmen te hirak han kitet hiram werek hirak kakim. Te hirak kakawaank him me Krai

* **8:8** Ro 14:17 * **8:9** Ro 14:13-15; Ga 5:13

h̄irak kisesim. ¹¹ *Ti haam menmen im hentar ti hertei ninaan mau tein̄ik h̄iram menmen wein̄im. Te m̄it̄ik hak ap kerteiyem au, h̄irak kak̄im menmen h̄irak kak̄iwaank menmen me Krai s h̄irak kisesim kak̄intar menmen me Krai s h̄irak kisesim kak̄intar menmen im h̄irak kaam. ¹² Mar im yi epei ȳir̄iak Krai s menmen enum yentar yi ȳir̄iak han ke ni yinan h̄ir han k̄ir kak̄iwaank me menmen yaaim me Krai s h̄ir nis-esim nentar menmen im yi yaam. ¹³ *T̄is, hi han kitet menmen kerek hi haam h̄iram mam̄riak kai yinak h̄irak kak̄iwaank han k̄irak ke menmen yaaim me Krai s h̄irak kisesim, hi maain ap te hah̄im menmen im meiyam taau. Hi h̄inapen ariak kai yinak kak̄iwaank han k̄irak kak̄interim.

9

Pol han yaaik h̄irak n̄ipaa ap kari pewek mei me m̄it̄ ne Korin me menmen h̄irak kerekyorem

¹ H̄im meiyam ap te mamwena me menmen hi h̄ir̄iakem me God taau. Hi m̄it̄ik aposel kerekek, hi epei h̄ir M̄it̄ik Iuwe kiau Jisas Krai s. Yi m̄it̄ yises h̄im me Krai s yentar menmen me M̄it̄ik Iuwe Krai s hi herekyiyem. ² *M̄it̄ han h̄ir ap han kitet hi aposel h̄iram menmen wein̄im. Yi m̄it̄ ne Korin han kitet hi aposel hentar menmen hi h̄ir̄iakem meteikniyem. Yi h̄iras yertei h̄im me Krai s te menmen im meteikni M̄it̄ik Iuwe keh̄im̄itena hi h̄ire m̄it̄ik aposel k̄irak. ³ M̄it̄ kerek h̄ir nat̄ip hi Pol hi ap h̄ire aposel hi hewen̄inor h̄im, hi hetpor h̄im kerek hi epei hewisiyem.

* **8:11** Ro 14:15, 20 * **8:13** Ro 14:21 * **9:1** Ap 22:17-18, 26:16;

1Ko 15:8 * **9:2** 2Ko 3:2-3

4 *Hi han kai hi ehit menmen me yi mit miyapir te hi ahim me menmen hi herekiyiem entar hi aposel. Menmen im enum a? 5 *Hi ap heit mite au, te hi hanhan hahit pei hire wises him me Kraiss hire wautikewa waunen wauri a? Mitik Pita ketike aposel han netike Jisas Kraiss kikrek narak hir nriakem mar im, te hiram yaaim hi hises han kai hi ariakem. Hiram yaaim werek te hi hitihi yi naanemprawir me menmen wi hawir waunen wauri o au a? Hiram yaaim ye! 6 Mekam! Yi han kitet hi hetike Banabas hawir wik keretet wauriak menmen naanempre hirekses me menmen hawir wawim me wi hawir wetpi him yaaim me Kraiss, te aposel han en au a? Taau!

7 Mit kerek hir nire soldia ne ami hir ap naanmire hiras me menmen au. Mitik iuwe kir kewetirem. Mit ap namir ni te mit han nanitpor nanirik, "Yi eimir menmen me ni te yi ap te yayim menmen taau." Auye! Mit kerek namir ni hir hiras nanim menmen. Mit han au. Mit naanmipre sipsip hir nanim nim me sipsip. Ap te mit han naninen nanitpor au emit. Hir ap te nanises menmen mar im au. Te hi hetpi. Hiram yaaim hawir wik witihi te yi naanemprawir me menmen me wi hawir wau wetikewi waukepi.

8 Menmen im hir netpiyiem hiram him mit keriyen nertei hiram yaaim au. Him me God mau tiwei nipaa mit newisim hiram matip mar im. 9 *Nipaa Moses kewis him mau tiwei hiram matip: "Yi ap yayiepet him ke bulmakau kerek

* 9:4 Lu 10:8; 1Ko 9:13-14 * 9:5 Jo 1:42 * 9:9 Diu 25:4; 1Ti 5:18

kentirer rais haas kewenem te hirak ap kakim ham pinam au emit!” God ap han kitet bulmakau keremem me wi hirak katip Moses im.

¹⁰ *Au, hirak katip him im mamkepai haiu mit mamtike bulmakau. Moses kewis him im te haiu mit yapirwe mamirtei menmen im: Mitik kerek kewen ti kakmir menmen ketike mitik kerek kewen rais haas, hirakit wik tatit pewek mamrer menmen me hirakit tatriakem. ¹¹ *Menmen im hiram ap enum te mit kerek namir ni o mit hir newen rais, hir nanim meiyam pinam. Mar im hiram ap enum te hawir wawitihi yi eiwetawir menmen mamkaap yink kawir yentar hawir epei wetpi him yaaim me Kraiss mamkaap himin ki.

¹² *Hiram yaaim mit han kerek nekepi neriuwe menmen nanit menmen naanempre yink kir keriuwerem, te hiram yaaim iuwe hawir ewit menmen. Hawir mitikit iuwe winini!

Te nipaa ere in hawir wik ap weit menmen me yi mit au. Hawir wau enum ninpi mewewir te hawir ap wari han ki enum te yi yinapen yemtau him yaaim me Jisas Kraiss au. ¹³ *Yi han ekitet menmen im. Mit pris ne Isrel kerek niriak menmen neit winak ke God mit newisi hir naam menmen pinam mit newisim mekre winak eik nanwet God em. Mit pris kerek neit menmen me mit newisim mau kinaan newepwar God em, hir naam ham pinam. ¹⁴ *Mar im, Mitik Iuwe God katip mit kerek newepyapir him yaaim me Kraiss, hir nanit menmen me mit hir nemtau him

* **9:10** 2Ti 2:6 * **9:11** Ro 15:27 * **9:12** Ap 20:34-35; 2Ko 11:9; 1Ko 13:7 * **9:13** Nam 18:8, 31; Diu 18:1-3 * **9:14** Mt 10:10; Lu 10:7; Ga 6:6

yaa'im im te h̄ir naanempre ȳink k̄ir ekrerim.
 15 *H̄irak yaaik hi aposel hitihi me menmen, te n̄ipaa hi ap hitihi me menmen au. In ek hi ap hewisi t̄wei ik te hi itihi yi naanmamrau me menmen taau. Hi n̄inpi meiyō w̄isenum ere hi hahi te hi h̄inapen eh̄it menmen me his me m̄it̄ik kiut̄ip. Hi et̄iwem, te hi ap at̄ip hi hewepyap̄ir h̄im me God ap heit pewek mererim au. 16 *Hi ap han yaaik heriuwe h̄irekes hentar hi hat̄ip m̄it̄ miyap̄ir h̄im yaa'im me Kra'is keremem au. M̄it̄ik luwe Kra'is kehimitena hi hewepyap̄irem. Hi ap hewepyap̄irem te han kai enuk keriuwe h̄irekes, hi heweik̄in sip ewet menmen M̄it̄ik luwe ketpewem hi h̄ir̄iakem. 17 *Hi h̄irekes han kitet hi ano ewepyap̄ir h̄im yaa'im me Kra'is te hi eh̄it pewek o menmen yaa'im emrerim. Te hi h̄irekes ap han kekrit te hi h̄ir̄iak menmen im au. Hi k̄erekek hises menmen n̄ipaa God kehimitena hi ariakem te hi ap eh̄it pewek o menmen emrerim au em̄it! Hi h̄ir̄iakem wein̄im. 18 Hi heit mekam yaa'im me hi hewepyap̄ir h̄im yaa'im me Kra'is a? Hi heit menmen im. W̄i kerek hi hen ein hen ein hewepyap̄ir h̄im yaa'im me Kra'is, hi han yaaik hat̄ip m̄it̄ miyap̄ir em wein̄im. Hi ap hari menmen m̄ir mererim au, mar ke h̄im me God h̄iram mat̄ip hi han kai ehisesim.

Pol Kat̄ip h̄irak k̄ire wok m̄it̄ik ke m̄it̄ miyap̄ir yap̄irwe

19 *Hi hepu wein̄im m̄it̄ han ap nin̄na naanmamrau au. Hi naanempre h̄irekes me menmen.

* 9:15 Ap 18:3 * 9:16 Jer 10:9 * 9:17 1Ko 4:1 * 9:19 Mt 20:26-27

Te hi heweikɪn hɪre wok mɪtɪk ke mɪt yapɪrwe te hi hari han kɪr yapɪrwe te hɪr nanises hɪm yaaim me Krai. ²⁰ *Wɪ kerek hi hau nɪmɪn ke mɪt miyapɪr ne Juda, hi hies hɪm lo me Moses te hi ari han ke mɪt en, hɪr nanises hɪm me Krai. Hi han kitet hɪm me Moses mau tɪwei hɪram weinɪm ap te mamri han kai. Te wɪ hi hau hetike mɪt ne Juda, hi hisesim te hi ari han kɪr hɪr ap enises hɪm me Moses meiyam au. Hi ehises hɪm yaaim me Krai keremem. ²¹ *Hi ap heweikɪn sip hewet hɪm nɪpaa God kewet Moses em au. Hi hises hɪm me Krai kerekek. Te wɪ kerek hi hau hetike mɪt miyapɪr neiyam ap nises hɪm me Moses, hi ap hises hɪm me Moses au. Hi hɪrɪak menmen im te hi ari han kɪr hɪr nanises hɪm yaaim me Krai. ²² *Wɪ kerek hi hau hekre nɪmɪn ke mɪt miyapɪr hɪr ap nises God werək, hi ap hɪrɪak menmen mamnɪpi hɪr han enuk nerɪuwa. Au, hi hises menmen hɪr han kitet hɪram yaaim te hi ari han kɪr hɪr nanises hɪm me Krai werək werək. Me wɪ yapɪrwe hi hau hekre nɪmɪn ke mɪt yapɪrwe nerer wit wit, hi hises menmen hɪr han kitet hɪram yaaim te hi ari han kɪr hɪr nanises hɪm me Krai. ²³ Menmen im yapɪrwe hi hɪrɪakem, hi hɪrɪakem mamkaap mɪt miyapɪr nises hɪm yaaim me Krai te hi atikeri haiu mamɪt menmen yaaim God kakwetaiyem.

Haiu emises God emɪr ke mɪt nesiuknen resis hɪr nanɪt menmen

²⁴ *Yi han kitet menmen im. Mɪt yapɪrwe nesiuknen te mɪtɪk kiutip kerekek kinɪni hɪrak

* 9:20 Ap 21:20-26 * 9:21 Ga 2:3 * 9:22 2Ko 11:29; Ro 11:14

* 9:24 Fl 3:14; 2Ti 4:7-8

kakit menmen. Mar im yi yises him me Krai
werek werek yar ke mitik kiutip hirak kesiuk-
nen kinin mit han, te yi yayit menmen yaaim
God kakwetiye. ²⁵ *Mit yapirwe kerek han-
han nansiukin nanit menmen, hir nesiuknen
yapirwe hekrit hekrit te yink kir hirak man-
penuk. Hir niriak menmen im te hir naninin
mit han nanit menmen kerek mit iuwe nanwet
mitik kerek kinini hir nanwetiwkem. Haiu
mamriak menmen iuwe emises him me God te
haiu mamit menmen mirak yaaim. Menmen God
kakweteiyem hiram ap te mamawaank mamir
ke menmen me ti mit nesiuknen hir netiwem
au. ²⁶ Te hi hire mitik kesiuknen in kesiuknen
ein au. Hi hire mitik kesiuknen kakinin kakiun
mak. Hi har ke mitik kerek kewir his weinim
kenep nime au. Hi har ke mitik kerek kewir
his kenep mitik kepan kirak ek hirak kininek.
Mar im hi hirak menmen me God werek werek,
hi naanempre hirekes me menmen hi hisesim.
²⁷ *Hi hire mitik hirak kiriak menmen ere yink
kirak hemkre hemkre weinik siuwan makip
wisenum. Hi hewenin han kai ke menmen enum
hi hanhanem, te maain wi hi hatip mit miyapir
him me God epei au, hirak Mitik Iuwe ap kakitpo
hi au enuk ap ehit menmen yaaim mirak taau.

10

*Yi naanmamre hiras te yi ap eiriak menmen
enum*

¹ *Nai yinan hi hanhan yi eiyirtei markeik
God kikaap maamrer nau. Wi nipaa maamrer

* 9:25 2Ti 2:4-5; Je 1:12; 1Pi 5:4 * 9:27 Ro 8:13, 13:14 * 10:1
Eks 13:21-22, 14:22-29

naiu nises Moses neit yaank tenhaan weinik enuk menmen auri, God keriuwet napî kau nepni naanmîpror keteiknor yayiwe. Me wî im hîrak kîkaap mît miyapîr yapîrwe hîr nen nerekir wan mît nenewek niuk mîrak Wan Ninîk, hîr ap kei kiutîp kaa au. ² Menmen maamrer naiu nîriakem napî kau nepni kîwapîn yînk kîr, hîr nerekir wan mît nenewek Wan Ninîk, hîram merekyor hîr mît miyapîr ne Moses, hîr nisesik nar ke in mît newis mît han nîkîri neriuwe tîpar neteikîn hîr ne Mîtik Iuwe Kraiss hîrak naanmîpror. ³ *Hîr yapîrwe naam menmen hîr nenewem “mana” kerek God kewetîrem meke wit kîrak man, hîram mekepi manpenun. ⁴ *Hîr yapîrwe naam tîpar miutîp kerek God Hîmîn Yaaik kewetîrem meke nan man, hîram mekepi manpenun. Hîr naam tîpar meke nan man, kerek God Hîmîn Yaaik kewetîrem, hîrak kau ketikeri neit wit kerek mît ap nei newi au. Nan ik hîrak Hîmîn ke Kraiss, hîrak kîkaap hîmîn kîr, kar ke tîpar meke nan hîr naam mîkaap yînk kîr. ⁵ *God kîkaap hîr mît yapîrwe te hîrak han yaaik keriuwe menmen mît han niutîp niutîp keriyen nekre nîmîn ke hîr mît hîr yapîrwe nîriakem a? Taauye! God kanîp kenepi te herwe yînk kîr kîwaai kerer wit wit me wit mît ap newi. ⁶ *God kîriak menmen im epei man meteiknai haiu ap hanhan emriak menmen enum emîr ke hîr nîriakem.

⁷ *Haiu ap emwenîpi niuk me tîpir mamîr ke mît han nekre nîmîn ke hîr maamrer naiu en

* **10:3** Eks 16:35 * **10:4** Eks 17:6; Nam 20:11 * **10:5** Nam 14:26-30; Hi 3:17; Ju 5 * **10:6** 1Ko 10:11; Nam 11:4, 34 * **10:7** Eks 32:6

h̄r n̄riakem. H̄m me God mau t̄wei Moses kewis̄m h̄ram mat̄p mar im: “M̄t miyap̄r en nau yeno naam menmen. H̄r naam menmen epei au, h̄r nekrit n̄riare n̄riak t̄pir h̄r nis-esik h̄rak han yaaik keriuweri.” ⁸ *Haiu m̄t miyap̄r ap emriakan emisesan em̄r ke n̄paa m̄t miyap̄r han nekre n̄m̄n ke h̄r m̄t h̄r n̄riakem. God han enuk keriuweri h̄rak kan̄p te m̄t miyap̄r han nar ke 23,000 m̄t h̄r naa ne w̄i miut̄p. ⁹ *Haiu ap te mamri han ke M̄tik Iuwe God ere h̄rak han enuk keriuwai mam̄r ke m̄t miyap̄r han nekre n̄m̄n ke h̄r m̄t en h̄r n̄riakem. God han enuk keriuweri te h̄rak keriuwet manpen (o yenmik) kan̄p h̄r naa. ¹⁰ *Haiu ap te mamne God mam̄r ke m̄t miyap̄r han nekre n̄m̄n ke h̄r m̄t en h̄r n̄riakem. H̄r nenerek me menmen te God keriuwet m̄tik ensel h̄rak kan̄p h̄r naa. ¹¹ *N̄paa menmen im yap̄rwe epei man menep maamrer nau mekepi h̄r nertei God han enuk keriuwe menmen h̄r nis̄esim. Maain m̄t newis̄m mau t̄wei mamkepai haiu m̄t miyap̄r in. H̄ram meteiknai haiu m̄t miyap̄r kerek mau t̄i me w̄i im menep Krai p̄ike kaknen, haiu naanempre h̄ras te haiu ap mamises menmen enum kerek n̄paa h̄r maamrer nau h̄r n̄riakem.

¹² Te yi m̄t miyap̄r kerek han kitet yi yin̄n maamrer ni yi yises h̄m me Krai werek werek, yi naanmamre h̄ras te menmen ap mamri han ki yi yair̄iak menmen enum. ¹³ *Menmen yap̄rwe epei man mari han ki te yi yayises menmen

* **10:8** Nam 25:1-9 * **10:9** Nam 21:5-6 * **10:10** Nam 16:41-49;
 Hi 3:11, 17 * **10:11** 1Ko 10:6; 1Pi 4:7 * **10:13** 1Ko 1:9

enum, yi ap han ekitet hiram man mari han ke yi mit keriyen au. Hiram epei man mari han ke mit miyapir yapirwe nerer wit wit. God hirak yaaik kakikepi ap kakwis menmen enum mamnen mamri han ki maminini au. Menmen enum mamnen han ki te hirak kakikepi te yi eiyininem eiyu.

Haiu ap emises him me God mamtike him me tikipir au emit-God kerekek

¹⁴ *Nai yinan yaain, yi eiweikin sip eiwet tikipir te yi ap eiwenipi niuk mir au emit eiyintar God kakikepi naanmampri. ¹⁵ Hi hetpi him im men yi mit miyapir kerek yi yertei menmen im werek werek. Yi han ekitet menmen kerek hi hetpiyem. ¹⁶ *Wi kerek haiu mitehi God me tipar me komunion mekre kap haiu mamim, haiu meteikin haiu metike Krai mau han kiutip me hemkre mirak nipaa mewen. Niu o bret kerek haiu mewenem mamim meteikin haiu metike Krai mau han kiutip me yink kirak wi nipaa hirak kaa kentar nu tentarakit. ¹⁷ *Haiu mit haiu mire yapirwe, te haiu maam niu o bret miutip. Haiu maam niu o bret miutip te hiram meteikin haiu yapirwe mire yink kiutip ke Krai.

¹⁸ *Yi han kitet mit miyapir ne Isrel. Mit miyapir kerek naam menmen kerek mit pris nesenkekim newisim mentar kinaan namip, hiram meteikin hir netike God nau han kiutip me kinaan im. ¹⁹ *Mekam? Menmen im yi han kitet hi atip menmen mit ne ti newepwarem

* **10:14** 1Jo 5:21 * **10:16** Mt 26:26-28 * **10:17** Ro 12:5; Ef 4:16
* **10:18** Lev 7:6 * **10:19** 1Ko 8:4

newet t̄pir rem h̄ram menmen iuwe a? Taauye!
 20 *Menmen m̄t ap nises God h̄r newepwarem
 newis̄m mau k̄naan, h̄r newet t̄pir. God au. Te
 hi h̄napen yi yaam menmen m̄t newepwarem
 newet t̄pir rem au em̄t! Yi ȳriak menmen im
 meteik̄n yi yetike herwe yi yau han kiut̄p. 21 *Yi
 ap yaȳm t̄par mam̄kre kap mehimit̄an Krais
 hemkre m̄rak mewen mam̄tike t̄pir mam̄kre
 kap kerek m̄t newepwarem newet t̄pir rem. Yi
 ap yaȳm niu o bret kerek mehimit̄an ȳnk ke
 Krais w̄ n̄paa h̄rak kaa kent̄ar nu tentarak̄t
 mam̄tike samiyak m̄t nam̄p nesiye m̄ newet t̄pir
 rem. Menmen im h̄ram enum em̄t! 22 *Yi eir̄iak
 menmen im te yi eir̄iak M̄t̄k Iuwe God han
 enuk kak̄rwi kakiwep. H̄rak Iuwe haiu au enun
 wein̄n. H̄rak kakiwep ap te yi eiyin̄nek taau.

*Haiu emwen̄pi niuk me God emriuwe menmen
 haiu m̄riakem*

23 *Yi yat̄p yarik, “Menmen yap̄rwe haiu
 m̄riakem h̄ram yaaim.” Te hi hetpi menmen
 yap̄rwe im ap te mam̄kepai haiu mises God
 werek werek au. H̄ram ap mam̄kepei han kaiu
 h̄rak kaku tokik kakises God werek werek au.
 H̄m keremem mam̄kepai, te yi han ekitet werek
 werek menmen yi eiyisesim. 24 *Yi ap han ekitet
 menmen mi keremem te yi eiyu werek. Au, yi han
 ekitet menmen mi metike menmen me m̄t han yi
 eikepi naanmam̄ror h̄r enu werek.

* 10:20 Diu 32:17; Rev 9:20 * 10:21 2Ko 6:15-16 * 10:22 Diu
 32:21 * 10:23 1Ko 6:12 * 10:24 Ro 15:2

25 *Yi ap einapen einoy iyit samiyak kerek mau maket. Yi ap eiyitorhiyem nipaam mit newepwarem o au, te han ki ap yink enuk kakriuwerem.

26 *Nipaam mit newis him mau tiwei me God hiram mau Sam, hiram matip mar im: “Ti im hiram me God metike menmen yapirwe mewim.” Te haiu mamim menmen yapirwe God kiriakem. 27 *Mit han kerek ap nises him me God hir nanitihi yi einen winak kir eitikeri yayim menmen, yi ap han ekitet eiyitorhi me menmen hir newetiyem mit newepwarem newet tipir rem au emit! Yi eikintip iyim te han ki kaku werek me menmen im. 28 *Te yi eiyu eitike mitik hak hirak ketpi kar ik: “Nipaam mit newepwar menmen im newet tipir rem, yi ap iyim menmen im emit, te yi eikaap han ke mitik kerek ketpiyem. 29 Hi hatip me han kirak kerekek. Han ki au. Han kirak ap kertei menmen me Krai werek werek au. Yi ap iyim menmen hirak ketpiyem. Yi han kitet yar ik: “Haiu menmak haiu ap te mamim menmen mamantar mitik ap kises him me Krai werek werek a? 30 *Hi hatip God hirak yaaik kentar menmen im hi ahim te nenmak mit hir nantip hi enuk me menmen hi haam a?”

31 *Te hi hetpi menmen im. Menmen yi iyim, tipar samiyak o menmen ham o menmen yi yiriakem, yi yiriakem te mit miyapir nanwenipi God naninterim.

32 *Yi mit miyapir ap yairiak menmen mamnip

* 10:25 1Ko 8:1-13 * 10:26 Sam 24:1 * 10:27 Lu 10:8

* 10:28 1Ko 8:7 * 10:30 1Ti 4:4 * 10:31 Kl 3:17 * 10:32

Ro 14:13

mít miyapír ne weiwík me Isrel o ne weiwík me Grik o mít miyapír han ne weiwík me God hír han enuk neriuweri au emit!

³³ *Hi hirekes hiriak menmen im yaaim hi hetpiyem. Hi hiriak menmen mamkaap mít miyapír yapírwe han kír. Hi ap hiriak menmen han kitet hiram mamkaap han kai kerekek taau. Hi hiriak menmen mamkaap han ke mít miyapír yapírwe te God kakísak menmen enum hír niriakem kaktorhis.

11

¹ *Yi mít miyapír eiyises menmen hi hiriakem har ke hi hises menmen Krais kíríakem.

Hím me miyapír nanwapín menmen mamu paan kír nanít wínak ke God

² Hi hatíp yi yaain yentar hekrit hekrit yi han kitet menmen yapírwe hi hetpiyem yi yisesim.

³ *Te hi hanhan yi yertei menmen im. Mítík ke míte hirak naanmíprewe, Krais hirak naanmípre mítík, God naanmípre Krais. ⁴ Mít kerek níwapín menmen mau paan kír hír newepyapír hím me God o nitehi God menmen, tapín metítor paan kír. ⁵ Miyapír kerek ap nemiun menmen mamu paan kír hír natíp miyapír han hím me God o hír nitehi God menmen, hír tapín metítor mar ke míte hire nímk mau paan hír níwíwerek. ⁶ Miyapír nínapen nanmiun menmen mamwapín paan kír, hír mít enímíwe paan kóre nanteíkníwe hire wíríak menmen enum. Hekrit hekrit miyapír enmiun menmen

* **10:33** 1Ko 9:20-22 * **11:1** 1Ko 4:16 * **11:3** Jen 3:16; Ef 5:23; 1Ko 3:23

mamwapin paan kir te hir ap tapin metitor paan. ⁷ *Mit ap nanwapin menmen mau paan kir nanwepyapir him me God o nitehi God menmen nentar haiu mit mehimitan God hirak kire mekak naanmipre menmen yapirwe. Te miyapir hir au. Hir nehimitanei haiu mit haiu niuk maiu iuwe.

⁸ *God ap kiriak yink ke mitik Adam ke yink ke mite Iv au. God kiriak yink ke mite Iv keriuwe menmen kekere yink ke mitik Adam. ⁹ *God ap kiriak mitik Adam te kakikaap mite Iv au. God kiriak mite Iv waukaap mitik kire Adam. ¹⁰ Te, hiram yaa'im te miyapir nanmiun menmen mamu paan kir. Menmen im mamteikin mit hir ninin miyapir naanempror me wi hir nau winak ke God newenipi niuk me God hir enriak menmen im nanintar mit ensel kerek hir nisawin niri, hir han yaaik natip menmen im hiram yaa'im. ¹¹ Miyapir nanimtau him me mit nir te haiu mit miyapir kerek haiu ne Mitik Iuwe Krai, haiu mire niutip te haiu emkaapan mamu werek werek. ¹² Haiu emkaapan mamu werek werek mamintar nipaa God kinin kiriak mite Iv keriuwe menmen kekere yink ke mitik Adam. Nipaa ein ere in miyerer nine nikerek hiram hirakit. Menmen im meteiknai haiu mit miyapir emkaapan. Menmen yapirwe me ti metike haiu mit God kiriakem, te hirak Haai ke menmen yapirwe.

¹³ Yi hirras han kitet menmen im. Miyapir hir nitehi God menmen, hir ap nemiun menmen

* **11:7** Jen 1:26-27; Je 3:9 * **11:8** Je 2:21-23; 1Ti 2:13 * **11:9**
Jen 2:18

mau paan k̄ir, h̄iram yaa'im o au enum a? H̄iram enum ye! ¹⁴ Haiu m̄it miyap̄ir in mertei menmen im. M̄it̄ik paan k̄irak nokik kar ke miyap̄ir h̄irak tap̄in met̄it̄iw̄ek kenterim. ¹⁵ Te miyap̄ir ap tap̄in met̄itor au. Paan k̄ir nokik kent̄ar God epei kewet̄ir paan te h̄irak kakwap̄in paan hesnu k̄ir. ¹⁶ M̄it han h̄ir hanhan nantikewai mam̄it̄pepan me menmen im, hi het̄por h̄im mar im. Haiu m̄it aposel ap mamwis m̄it miyap̄ir h̄ir enises menmen ham au. M̄it miyap̄ir nerer wit wit ne wew̄ik me God h̄ir ap enises menmen ham au. Menmen hi epei het̄pim keremem.

M̄it miyap̄ir ne wit Korin h̄ir newaank h̄iras me menmen me Komunion

¹⁷ Hi ap ewen̄ipi niuk me yi m̄it me menmen im hi in ek et̄piyem hentar menmen enum yi ȳir̄iakem h̄iram min̄in menmen yaa'im yi ȳir̄iakem me w̄i kerek yi yererik yewen̄ipi niuk me God. ¹⁸ *Menmen hi hin̄in het̄piyem h̄iram im. Hi nepei hemtau m̄it han nat̄ip̄ yi m̄it miyap̄ir en yi ap yekiyān yau niut̄ip̄ au. Yi yenke hasini me w̄i yi yewen̄ipi niuk me God. Hi hemtewem te hi han kitet̄ h̄im p̄inam h̄ir net̄pewem h̄iram yaa'im. ¹⁹ *Menmen im me yi m̄it eiȳinke hasini h̄iram mamnen te mamteik̄in m̄it miyap̄ir han neim̄in ne yi m̄it h̄ir nises God werek werek a? Taauye! ²⁰ Te menmen yi yaam w̄i kerek yi yererik yewen̄ipi niuk me God yeriuwerem, yi ap yaam menmen han tewen̄in menmen M̄it̄ik Iuwe Krai k̄ir̄iakem taau. ²¹ Yi m̄it miyap̄ir

* **11:18** 1Ko 1:10-12, 3:3 * **11:19** Diu 13:3; 1Jo 2:19

niut+p niut+p ap te yi yemer+ran au. Yi yin+n yeit menmen yi yay+im te maain m+it han n+karu nan, h+ir n+npi+ maan. Yi m+it han yin+n yaam menmen yi yenepim ere tu iuwe, yi yaam t+ipar si enum ere yetaritari yeit. ²² *Yi ap yayu w+nak ki te yi yin+n yay+im menmen au a? Yi w+nak ki keperp yi yay+im yay+it ein te yi au! Yi yan wit kerek yi yererik yi han kitet m+it miyap+r han ne Krais h+ir wein+n te yi yaam menmen yeun+im yerekyi (o yeriki) h+ir m+it ap netenen menmen h+ir y+nk enuk neriuwerem. Yi han kitet hi etpi mekam me menmen im a? Yi han kitet hi ewen+ipi niuk mi me menmen im a? Taau!

M+it+k Iuwe Jisas kewet m+it disaipel n+rak Komun-ion

(Mt 26:26-29; Mk 14:22-25; Lu 20:14-20)

²³ Hi ap hetpi yi yaain hentar n+paa hi hemtau h+im me M+it+k Iuwe Krais, te hi epei hetpiyem h+iram h+im im: M+it+k Iuwe Jisas keit niu o bret ketenenim ke w+itaan kerek m+it+k Judas kewepyap+irek kesiuwerek ken his me m+it enun. ²⁴ H+irak keit niu o bret, h+irak kitehi God kat+p h+irak yaaik kentar h+irak epei kewet+iwekem, te h+irak kewepim kewet m+it n+rak em ketpor kar ik: “Menmen im mehimitan y+nk kai hi hahi akepi yi m+it. Maain yi wen eir+akem eiy+im menmen im eiy+r ke hi h+ir+akem eh+im han ekitet menmen in ek hi arekyiyem. ²⁵ *Mar ke h+irak kewet+r niu o bret epei au, h+ira keit t+ipar wain mekre kap h+irak ketpor kar ik: “T+ipar wain im mekre kap h+iram mehimitan h+im ham yaaim me God

* 11:22 Je 2:5-6 * 11:25 Eks 24:6-8; Sek 9:11; Hi 8:8-13

kewetiyem mamkepi hi anipem hiram mamikrit emriuwe hemkre mai mamwen. Yi yayim eiriak menmen im han ekitet menmen hi arekyiyem.”
²⁶ Te maain wⁱ kerek yi yayik niu o bret ketike tipar mekre kap yayir ke hirak kiriakem, yi yehimitan Krai kaa kakikepai haiu mit ere hirak pike kaknen.

Mit kerek newaank Komunion, hir niriak menmen enum

²⁷ *Mit miyapir han ne yi mit kerek hir naak bret o naam tipar mekre kap kerek mehimitan menmen Mitik Iuwe Krai kiriakem, te hir ap han ekitet menmen im werek werek, God katip hir niriak enum nenip hemkre metike yink ke Krai hiram mire menmen (enum) weinim. ²⁸ *Te mit miyapir eninin han ekitet menmen im werek werek mekre han kir enipir menmen enum te maain hir nanik niu o bret ketike tipar mekre kap nehimitan menmen Mitik Iuwe kiriakem. ²⁹ Hir naninin nanriak menmen im nanintar mit miyapir kerek ap han kitet menmen mekre han kir werek werek, hir han kitet menmen Mitik Iuwe kiriakem hiram weinim, hir nanik niu o bret ketike tipar mekre kap te God han enuk kakriuwari kaknip. ³⁰ Mit miyapir yapirwe ne yi mit yi yinap ap manpenun au, mit han ne yi mit epei naa nentar hir netikewi yaam niu metike tipar mekre kap te yi ap yinin han kitet menmen werek werek au. ³¹ Haiu eminin han kitet menmen werek werek te maain mamim menmen me niu o bret metike tipar mekre kap, God ap han

* 11:27 Hi 10:29 * 11:28 Mt 26:22; 2Ko 13:5

enuk kakriuweri kakiwep taau. ³² *God han kitet menmen haiu m̄r̄iakem, h̄rak kakwep haiu m̄t mam̄r ke haai kenep n̄kan kekepik kak̄mtau h̄im m̄rak kakriuwere. H̄rak k̄r̄iak menmen im te maain haiu mam̄p̄r menmen enum mekre han kaiu ap te mami mam̄tike m̄t miyap̄r kerek nises menmen me t̄.

³³ Te nai yinan, yi yererik yaȳm menmen yi eimer̄r m̄t han nanin̄n nan̄nen te yi yaȳm menmen miut̄p han kakitet menmen M̄tik luwe kerek yaȳm. ³⁴ M̄t han ne yi m̄t kerek yi n̄np̄i miwei, yi yayin̄n yaȳm menmen yaȳt w̄nak ki. Te maain yi eitike m̄t han einen eiyu eirerik eiȳm menmen te God ap han enuk kakiwep me menmen yi ȳr̄iakem. Maain hi anen ari, te h̄im n̄paa yi yitauhiyem, hi hetpiyem me menmen im.

12

H̄im me menmen yaaim God H̄im̄n Yaaik kewetai haiu m̄t em

¹ Nai yinan, hi hanhan yi eiȳr̄tei werek werek menmen God H̄im̄n Yaaik kewetaiyem (kerek n̄paa yi yewis t̄wei yitauhiyem.) ² *Yi yertei n̄paa yi ap yises h̄im me Krai wen au, Seten kari han ki te yi yises han ki, yi yen yewen̄pi niuk me t̄pir kerek m̄t newis ninaan mau tein̄k. Te h̄ram ap mam̄t̄pi h̄im taau. ³ *N̄paa Seten kari han ki te in ek hi hanhan yi eiȳr̄tei menmen im werek werek. M̄t miyap̄r kerek God H̄im̄n Yaaik kari han k̄r te h̄r newepyap̄r h̄im ham

* **11:32** Hi 12:5-6 * **12:2** Hab 2:18-19 * **12:3** 1Jo 4:2-3

natip nar ke profet, hir ap te nantip Jisas hirak enuk. Mit miyapir kerek God Himin Yaaik ap kakri han kir, hir ap te nanwepyapir him mirak nantip Jisas hirak Mitik Iuwe au.

4 *God ketenen menmen ham mirak yapirwe me haiu mit, te God Himin Yaaik kiutip kerekek hirak kakweteiyem. 5 *Haiu miriak menmen ham yapirwe me God, te hirak God kiutipen kerekek. Han en au. 6 Haiu mit miriak menmen ham me God meriuwe menmen mirak iuwe, te God kerekek hirak kari han ke mit keriuwerem. 7 *God Himin Yaaik kewetai mit niutip niutip menmen mirak haiu mirem hiram ham ham. Te haiu emakaap mit miyapir yapirwe kerek nises God emriuwerem. 8 God kewet mit han menmen ham, mit han menmen meiyam. God Himin Yaaik kari han ke Mit han te hir natip him yaaim me God hirak kewepyapirem. God Himin Yaaik kerekek kari han ke mit han keteiknor menmen God kakriakem te hir newepyapirem natip mit em. 9 God Himin Yaaik kerekek hirak kari han ke mit han te hir nisesik nanriak menmen me God yaaim. God Himin Yaaik kari han ke mit han kekepi te hir nankaap mit miyapir ninap te hir nire yaain. 10 *Hirak kewet mit han menmen iuwe mirak te hir niriak menmen im: Mit han newepyapir menmen maain God kakriakem hir natip mit em. Mit han nertei menmen meke God man, o au en, menmen meke Seten enum man te hir han kitetim natip mit em. Mit han natip him ham nipa hira nerteiyem au. Mit han neweikin him im newepyapir as o hir miram natip mit em.

* 12:4 Ro 12:6; Ef 4:4

* 12:5 Ef 4:11

* 12:7 1Ko 14:26

* 12:10 Ap 2:4; 1Ko 14:5

11 *God Hımın Yaaik kiutıp kerekek kewetai haiu mıt em. Hırak kises han kırak kewen menmen yaaım im kewet haiu mıt em.

Haiu mıt yapırwe haiu mıre pınak ke yınk kiutıp me Kraıs

12 *Haiu mertei yınk ke haiu mıt hırak kiutıp te hırak pınak pınak. Haiu mıt miyapır ne Kraıs haiu mıre yınk. Haiu yapırwe te haiu mau mıre yınk kiutıp. 13 *Haiu mıt han nımın ke haiu mıt haiu ne Isrel. Yi mıt han au yi ne Grik. Yi mıt han yi yırık menmen me mıt kerek naanmıpri yi yeit pewek mererim au, te haiu mıt han haiu mırık menmen im ap mıt han iuwe naanmıprai au. Haiu yapırwe mau niutıp nıpaa wı God Hımın Yaaik kan kau kekre han kiau kerekeyi haiu mıt niutıp. God kerıuwet Hımın Yaaik kiutıp kan te hırak kaku kakıkre han kiau haiu mamre niutıp kerekek.

14 Haiu mertei yınk kiau hırak ap pınak kiutıp kerekek au. Hırak kıre yapırwe. 15 Hıt miutıp me mıtık hak hıram matıp mar ik: “Hi ap pınak ke yınk ke mıtık ik hentar hi ap his mırak au.” Hıt mırak matıp mar im hıram menmen weınım. Hırak wen pınak ke yınk ke mıtık ik. 16 Nıkıp miutıp me mıtık hak hıram matıp mar ik: “Hi ap pınak ke yınk ke mıtık ik hentar hi ap nanamır kırak au.” Nıkıp mırak matıp mar im hıram menmen weınım mentar hıram wen pınak ke mıtık ik. 17 Hi hetpi, yınk kiau kıre nanamır kerekek mamırkeik te haiu mamımtau menmen?

* 12:11 Ro 12:3; 1Ko 7:7 * 12:12 Ro 12:4-5; 1Ko 10:17 * 12:13 Ga 3:28

Yink kaiu kire nikip keremem, mamirkeik te haiu mamnim menmen a? Taauye! ¹⁸ God ap kirak yink kaiu men niutip. Au, hirak kenip pinam maiu yapirwe kewisim kises han kirak. ¹⁹ Yink kaiu ken niutip keremem, haiu yink kaiu ap kaku werek werek au. Pinak kiutip kerekek. ²⁰ Yink kaiu hirak ap ken niutip au. Pinam pinam yapirwe, te yink kaiu hirak kire kiutip.

²¹ Tis, mitik nanamir kirak ap te kaktip his mirak kakir ik: “Ti menmen miutip hi ap hanhan heriuwit au, hi hau werek.” Paan ap kaktip hit kakir ik: “Ti menmen mamritwaank hi ap hanhan heriuwit au, hi hahu werek.” Hiram ap mamtip mamir im au. ²² Han ketike hriu hiram mire weiwei, te hiram ap mau werek werek au haiu mami. ²³ Menmen ham me yink kaiu haiu han kitet hiram enum, haiu naanemprewem misawinem meriuwe klos. ²⁴ Menmen ham me yink kaiu ap te haiu mamsawinem au. God kirak menmen te menmen ham me yink kaiu haiu han kitet hiram enum haiu mesiswem meriuwe menmen yaaim te hiram minin menmen ham me yink kaiu. ²⁵ God kirak menmen im te yink kaiu hirak ap kewep pinak pinak au. Hirak hanhan keriuwe hirekes. ²⁶ Henik kinakin his o hit maiu hiram mewewei, te yink kaiu ap kaku werek werek au. Mar im mitik kiutip kekrenimin ke haiu mit menmen mewankek, haiu narak yinan han etwenek. O mitik ik kirak menmen yaaim keit niuk iuwe, haiu narak yinan haiu metikerek haiu han yaaik mamu.

²⁷ *Yi yetikewei haiu mit haiu mire yink ke

* 12:27 Ro 12:5; Ef 5:30

Krais. Haiu mīt niutip niutip haiu mīre pīnak pīnak ke yīnk kīrak. ²⁸ *God epei kehimītenai haiu mīt han ne mīt miyapīr nīrak haiu mar ik. Hīrak kehimītenei haiu mīt iuwe minīn haiu mīre aposel. Hīrak kehimītan mīt han iuwe nisīsei hīr nīre mīt profet hīr natip mīt hīm me Krais. Epei au, hīrak God kehimītan mīt han iuwe hīr nises profet, hīr nīre tisa, hīr natip mīt miyapīr hīm ham me God te hīr nanu nanises God werek werek. Hīrak kehimīteni epei au, hīrak kehimītan mīt han hīr nīriak menmen mirakel keteikīn mīt menmen iuwe God kīriakem, mīt han hīr nīkaap mīt miyapīr hīr nīnap his hīt enum te hīr nīre yaain. Mīt han nankaap mīt miyapīr neiyān, mīt han hīr naanmīpre mīt miyapīr me menmen. Mīt han hīr natip neriuwe hīm ham nīpaa hīr nerteiyem au.

²⁹⁻³⁰ Mīt yapīrwe kerek God kehimīteni hīr ap nīre aposel au. Mīt yapīrwe hīr ap nīre profet au. Mīt yapīrwe hīr ap tisa. Mīt yapīrwe ap nīriak mirakel meteikīn mīt menmen iuwe me God au. Mīt yapīrwe ap nīkaap mīt miyapīr nīnaap hīr nīre yaain. Mīt yapīrwe hīr ap natip hīm ham nīpaa hīr ap nerteiyem au. Mīt yapīrwe hīr ap neweikīn hīm nīpaa hīr ap nerteiyem au. Au, God kewet mīt menmen ham ham hīr nisesim nanriakem nankaapan nanriuwere. ³¹ *Hi hetpi yi eiyitehi God yi hanhan menmen iuwe me menmen God Hīmīn Yaaik kewetai haiu mīt em hīram yaaīm minīn. Te in ek hi hetpi me menmen yaaīm yi eiyisesim hīram minīn menmen God Hīmīn Yaaik kakweteiyem.

* **12:28** Ef 4:11-12 * **12:31** 1Ko 14:1

13

Him me haiu mit miyapir hanhan meriuwehan

¹ Haiu mit mertei him me mit nerer wit wit o haiu mertei him me mit ensel haiu metpim, te haiu ap hanhan meriuwe mit miyapir han mamrekyor yaaim, haiu enun wein+n mar ke mitik hirak kiriak tuk+n te ap kertei weiwik mirak werek werek au. Haiu mamir ke mitik kau winak kiriak wekinp weinik ap kine henye keriuwerem au. ²*Haiu mit mertei menmen me God te haiu mertei menmen nipaa God kisawinem ap keteikin mit em, te haiu mewepyapirem matip mit em, o haiu mertei menmen iuwe me God hirak kakikepai haiu matip miniu (o neiyip) hirak ekinke te hirak kakises him mai kakinke, te haiu ap hanhan mit miyapir han, haiu enun wein+n. ³*Haiu mamwet mit miyapir enun ap netenen menmen auri, haiu mamwetir menmen maiu yapirwe te hir nanu werek, o haiu mewepyapir him yaaim me Kraiss mit enun nanriyei mamikre si tatwei haiu mami haiu mewisi hir nanrekyeyem, haiu ap te hanhan mit miyapir han mamrekyor yaaim, menmen im yaaim haiu miriakem ap mamkepei te God kaktip haiu yaain taau!

⁴Haiu hanhan meriuwe mit miyapir han, haiu mit yaain mamir ik. Haiu ap te mamine han enuk waswas au. Haiu mamtip mit miyapir him yaaim mamrekyor yaaim. Haiu ap yink enuk hemkre menepam meriuwe mit miyapir han. Haiu ap mamwenipi niuk maiu haiu iuwe au, haiu ap

* 13:2 Mt 17:20 * 13:3 Mt 6:2

mit paan tokik au. ⁵ *Haiu ap mamriak mit miyapir hir yink enuk nanriuwe menmen haiu mamriakem au emit. Haiu ap mamri pewek o menmen ham mamtiwem yeunim o haiu meit menmen meit yaank haiu ap te mamim yeunim au emit. Haiu ap emihiak (o emihiyik) waswas au emit! Haiu ap han ekitet menmen enum mit nerekyeyem au emit. Haiu emit hiram menmen weinim. ⁶ *Haiu ap han yaaik me wi menmen enum mewaank mit han au emit. Haiu han yaaik meriuwe menmen yaaim keremem. ⁷ *Haiu mekintip ap mamtip emriuwe menmen enum yapirwe mamnen. Hekrit hekrit haiu han ekitet menmen yaaim me mit miyapir han. Haiu mamu han ekitet God kakrekyei menmen yaaim kakikepei, haiu emnakin tokim emu emriuwe menmen enum yapirwe mamnen.

⁸ Menmen me haiu hanhan meriuwe mit miyapir han mamu mamit tipmain tipmain enum eik. Te maain wi ham mamnen te haiu ap mamwepyapir him God ketpeiyem haiu mamtip mit em. Maain haiu ap te mamtip him nipaa haiu ap merteiyem. Menmen in ek haiu merteiyem, hiram mamno mamit. ⁹ Him im hiram yaaim mentar in ek haiu mertei him pinam me God keremem, te haiu matip mit em. Haiu ap mertei meiyam au. ¹⁰ Maain wi kerek God kaknen kakwepyapir menmen yapirwe, menmen in ek haiu merteiyem hiram mamno mamit. Maain menmen meiyam yaaim mamikrehir me menmen im e. ¹¹ Nipaa haiu mire nikerek kike, haiu

* 13:5 Fl 2:4 * 13:6 Ro 12:9 * 13:7 Ro 15:1; 1Pi 4:8; 1Ko 9:12

han kitet menmen mar ke n̄kerek han kitetim, haiu matip mar ke n̄kerek netpim, haiu mertei menmen mar ke n̄kerek. Te in ek haiu m̄t iuwe. Haiu meweik̄n sip mewet menmen me n̄kerek h̄r n̄r̄iakem, haiu mises menmen me m̄t iuwe h̄r nisesim. ¹² *In ek haiu mertei menmen me God kike mar ke m̄t miyap̄r nan̄r h̄m̄n k̄r kekre glas enum tokim hap̄k mewim. Maain haiu mamno mam̄r God ninaan m̄rak, te haiu mam̄rtei menmen God han kitet h̄ram iuwe mam̄r ke in ek God kertei haiu m̄t niutip niutip werek werek. ¹³ *Te, yi han ekitet menmen im. Menmen im iuwe wikak mamu mam̄t. Haiu han kitet menmen God ketpaiyem. Haiu hanhan h̄rak kakrek̄yei menmen yaaim. Haiu hanhan mamriuwe m̄t miyap̄r han. Menmen miutip me menmen iuwe wikak im h̄ram min̄n. H̄ram im: Haiu hanhan m̄t miyap̄r han.

14

Menmen God H̄m̄n Yaaik kewetaiyem h̄ram min̄n menmen ham

¹ *Yi m̄t miyap̄r en yi eiyin̄n hanhan eir-iuwe m̄t miyap̄r han. Menmen im h̄ram min̄n: Yi wen hanhan God kakweti menmen ham yaaim me God H̄m̄n Yaaik. Yi hanhan iuwe te God kakweti menmen te yi eitip m̄t h̄m̄ m̄rak yaaim. ² M̄t nanp̄t̄ip h̄m̄ kerek God H̄m̄n Yaaik kewet̄rem, te m̄t netariyem, h̄r ap nant̄ip m̄t neriuwerem au. H̄r nant̄ip God

* **13:12** 2Ko 5:7; Je 1:23 * **13:13** 1Te 1:3; 1Jo 4:16 * **14:1** 1Ko 12:31, 14:39

kerekek nanɪntar hɪr mɪt han ap nanɪrtei menmen hɪr nanɪtpim. God Hɪmɪn Yaaik kekepi te hɪr natɪp menmen me God nɪpaa hɪrak kisawɪnem. ³ Hɪram yaaɪm te mɪt kerek natɪp mɪt hɪm me God, hɪr natɪp mɪt en. God au. Hɪr netpor nankepi nanises hɪm me God nanrekyor hɪr han yaaik nanu. ⁴ Mɪt kerek nantɪp hɪm ham kerek God Hɪmɪn Yaaik kewetɪrem, hɪr nantɪp menmen nankaap hɪras keriyen. Te neimɪn hɪr nantɪp mɪt miyapɪr hɪm me God eim, hɪr nankaap mɪt miyapɪr ne weiwɪk me God nanriuwereɪm. ⁵ *Hi hanhan yi yapɪrwe yaitɪp hɪm ham mɪt nepɪtariyem kerek God Hɪmɪn Yaaik kewet haiu mɪt em. Te hi hanhan wisenum te yi eiyɪtpor hɪm me God. Mɪt kerek hɪr natɪp mɪt hɪm me God, hɪm mɪr minɪn hɪm me mɪt kerek natɪp hɪm ham me God Hɪmɪn Yaaik kewetɪrem, te hɪr mɪt han ap nanu nanweikɪn hɪm nanwepyapɪr menmen hɪr netpim. Mɪt han hɪr nanu nanweikɪn hɪm nanwepyapɪr menmen im te mɪt miyapɪr ne weiwɪk me God nanɪrteiyem werek werek. Im yaaɪm mɪre mɪt kerek natɪp mɪt miyapɪr hɪm me God nɪkaap mɪt miyapɪr neriuwerem. ⁶ Nai yinan, maain hi anen ari te hi etpi hɪm ariuwe hɪm ham God Hɪmɪn Yaaik kewetewem yi yepɪtariyem, hi ap akepi ere hi eweikɪn hɪm awepyapɪrem hetpiyem. Hi etpi hɪm me God me hɪm yi yetpim, yi eiyɪrteiyem werek werek, o hi etpi menmen maain mamnen, menmen im yi eiyɪmtewem hɪram mamkepi yayises God werek werek.

* 14:5 Nam 11:29

Haiu emtíp hím me God mamriuwe hím haiu yapírwe merteyem

⁷ Menmen mîre tukin o wekinp hîram han kewim au. Hîram mîre mitik katip keriuwe hím ham. Mit ap nîriak tukin o wekinp nine henye mei werek au, mit nepitari menmen hîram tukin o wekinp metpim. ⁸ Mit ap nîriam tukin werek werek au, nanîrkeik te mit hîr nanîrtei nanîno nanînepan a? Taauye! ⁹ Menmen yi mit yîriakem hîram mepîr keremem. Yi eitip mit eiriuwe hím ham God Hímîn Yaaik kewetiyem, hîr mit nemtewem hîr nepitariyem. Yi yayitpor menmen, te hím epei au men. ¹⁰ Mit nerer wit wit natip hím ham hím ham. Hîr ap natip hím weinim au. Hîr netike mit newepnak neriuw-erem. ¹¹ Hi ap hertei menmen werek werek kerek mitik hak ketpewem, te hîrak han kitet hi mitik ke wit hak, hi han kitet hîrak ke wit hak, hawîr ap wewepnak au. ¹² Te hi hetpi menmen im. Yi hanhan yayit menmen ham ham kerek God Hímîn Yaaik kakwetiye. Te yi eiyein hanhan eiyeit menmen yaaim God Hímîn Yaaik kakwtai haiu mit em hîram mamkaap mit miyapîr ne weiwik me God te hîr nanisesik werek werek. ¹³ Te mitik kerek katip keriuwe hím ham me God Hímîn Yaaik kewetiwekem, hîrak ap kerteiyem, hîrak ekitehi God ekikepik hîrak ekirtei hím hîrak epei ketpim te hîrak kakwepyapîrem katip mit em. Hîrak kakriak menmen im kakîntar hím im hi hetpiyem. ¹⁴ Hi hitehi God hi ewenipi niuk mîrak heriuwe hím ham hi hepitariyem kerek God kewetewem, hímîn kai ketike God tewepnak,

te han kai au kau weinik. ¹⁵*Te hi ariak menmen im. Hi ehitehi God eriuwe hımın kai ketike han kai, hi tewen aine henye ariuwe hımın kai kaktike han kai. ¹⁶Yi eiyitehi God yi eiwenipi niuk mırak eiriuwe hım ham mıt ap nerteiyem au, nanırkeik te hır nanırtei hım yi yetpim a? Hıram yaaim te hır nantikewi nanwenhiyem a? Taauye! ¹⁷Yi epei yatıp God hım yaaim yewenipi niuk mırak te yi ap yıkaap mıt kerek nemtau hım mi yeriuwerem au. ¹⁸Hi Pol hi hetenen menmen God Hımın Yaaik kewetewem. Hi han yaaik heriuwe God hentar hi hinini hi atıp God menmen heriuwe hım ham hi ap herteiyem kerek nıpa hırak kewetewem.

¹⁹Te wı kerek hi hau hetike mıt miyapır ne weiwik me God, haiu mererik mewenipi niuk mırak, hi hinin hanhan atıp mıt menmen kike ariuwe hım haiu yapırwe merteyem te hıram mamkepi hır nanu werek. Hi hınapen etpor menmen yapırwe ariuwe hım ham hır nepıtariyem au emıt! Hıram ap mamkepi au.

²⁰*Nai yinan, yi ap eire nıkerek eiriuwe menmen yi han kitetim au emıt. Yi eire mıt iuwe. Me menmen enum mıt nisesim yi eiweikın sip eiwetiwem eitariyem eiyır ke nıkerek kike miyerer nınani. Te menmen yaaim yi han ekitetim werek werek eiyır ke mıt miyapır iuwe. ²¹*Hım me God mau tıwei nıpa profet Aisaia kewisım hıram matıp me mıt miyapır natıp hım ham mıt netariyem mar im:

* **14:15** Ef 5:19 * **14:20** Ef 4:14; Fl 3:15 * **14:21** Ais 28:11-12

“Mıt ne wit netike mıt han ap ne wit hır nantıp mıt in

nanriuwe hım ham hi God awetırem.

Hır nanwepyapır hım mai nantıp mıt em te hır ap nanisesim au.” ²² Te hım ham im kerek God Hımın Yaaik keweteyem, hıram mamkaap mıt ap nises hım me God te hır hanhan nanımtewem. Mıt epei nises hım me God hıram mamkepi au. Hım me God ham mıt natıp mıt han em hıram mamkaap han ke mıt ap nisesik au. Hıram mamkaap han ke mıt kerek nisesik keriyen. ²³ *Mıt miyapır ne weiwık me God nanrerik nantıp nanriuwe hım ham hır nepıtariyem kerek God Hımın Yaaik kewetırem, maain mıt kerek ap nises hım me God o mıt ap nertei menmen im, hır nanınen nanımtau menmen yi eiyıtpim, hır nepıtari menmen yi yetpim te hır han kitet yi enun yıre mıt han kır enuk. ²⁴ *Te mıt miyapır nererik natıp mıt hım me God, maain mıt kerek ap nises hım me God o mıt ap nertei menmen im hır nanınen nımın nanu nanımtau menmen yi yetpim, hır nanırtei hım im te menmen im mamrekir han kır te hır nanırtei hır hıras mıt enun. ²⁵ *Hım me God im mamket menmen enum mekre han kır hır han kitetim te hır newen ninıp nanwenıpi niuk me God nantıp nar ik: “In ek hi hertei God kau kekre nımın ke yi mıt.”

* **14:23** Ap 2:13 * **14:24** Jo 16:8 * **14:25** Ais 45:14; Sek 8:23; Jo 4:19

Yi eiwenipi niuk me God yi eiyises menmen yaaim

²⁶ *Nai yinan hi hetpi yi eiriak mekam a? Wi kerek yi yererik yewenipi niuk me God yi eiyises menmen werek werek. Mitik hak kine henye, mitik hak ketpi him, mitik hak kewepiyapir him ham God epei ketpiwekem, mitik hak katip him ham hirak nipaa ap kerteiyem au. Mitik hak keweikin him im ketpi menmen me mitik hak epei ketpim em e. Yi niutip niutip eiriak menmen im yapirwe te hiram mamkaap han ke mit miyapir te yi eiyises him me God werek werek. ²⁷ Mit miyapir han ne yi mit hir nepu hir nantip him ham kerek mit nepitariyem, yi eiwis wik o wikak nanitpi him im keremem. Hir ap nantip him nanre yapirwe au emit! Mitik hak kaktip him mirak, mitik keiyak kakwepyapir menmen hirak ketpim. Epei au, mitik hak kakitpi kakriuwe him mirak ham. ²⁸ Mit han ap nepu kerek nanwepyapir him kerek mit han netpim, hir ap te nantip him im mekre nimin ke yi mit miyapir kerek yererik yewenipi niuk me God au emit! Hir keriyen nantike God nantip nanikre han kir. ²⁹ *Yi eiwis mitikit wik o wikak kerek hirakit tire profet hirakit tatwepyapir him God ketpiwekitem. Hirakit tatwepyapir him me God, te yi mit han yi han ekitet him im hirakit tewepyapirem hiram yaaim o au enum. ³⁰ Mitik hak kau yeno kekre nimin ke yi mit, God ketpiwek menmen, hirak ap ekmerir mitik hak ketpim au, hirak ekikrit ekno ekikrehir kirak

* **14:26** 1Ko 12:8-10; Ef 4:12 * **14:29** Ap 17:11; 1Te 5:21

ekitpim. ³¹ Mar im yi eiwepyapir him me God eitip mit em eire kiutip kiutip te yi mit miyapir yapirwe yau en yi eiyimtewem werek werek, hiram mamkepi han ki te yi eiyu werek. ³² Mit miyapir kerek hir nire profet hir newepyapir him God ketporem, hir naanmipre han kir me menmen. Han ap naanmamror au. Hir mit keriyen, te hir naanempre han kir me menmen God ketporem. ³³ Hir enrak menmen im enitar God hirak ap kaknip han ke mit nererik nemtau him mirak te hir han kakitet menmen heriyai heriyai nanitpim au. Hirak kaknipai hiau mit mamu han kiutip mamises him mirak.

Wi kerek yi mit miyapir ne God yererik yewenipi niuk me God yi eirak menmen mar im. ³⁴ *Yi yairerik yaiwenipi niuk me God, miyapir ap te nantip menmen au, emit! Hir nankintip nanu nanises him me mit nir nanir ke him me God mau tiwei metpim. ³⁵ Miyapir hanhan nanirtei him me menmen werek werek kerek mit netpim, hir ap nanitehi mit in me menmen neit wit kerek hir newenipi God au emit! Menmen im enum. Maain hir nanu winak kir, hir nanitehi mikan nir me menmen hir nanitporem werek werek. ³⁶ Yenmak yi eirak menmen im mar ke hi hetpiyem a? Yi han kitet God him mirak hiram mekrit meke wit Korin man a? O au en, yi han kitet him me God man yi mit miyapir keriyen te yi eiyises han ki me menmen yapirwe a? Taau! Yi ap yertei menmen yapirwe me God te yi eiyimtau menmen hi hetpi yi eiyisesim.

* **14:34** 1Ko 11:3; 1Ti 2:12; Ta 2:5

37 *Mıt han nekre nımın ke yi mıt hır han kitet God epei kewetır menmen mırak iuwe o hır nıre profet newepyapır menmen God ketporem, hır nanwenhi menmen hi ewisiyem hıram menmen Mıtık Iuwe Kraıs katıp haiu emisesim. 38 Mıt kerek ap han kitet menmen hi ewisiyem hıram hım me God, haiu ap han kitet hır nıre mıt profet newepyapır natıp menmen God ketporem. Au, hır mıt enun netari menmen. 39 Te nai yinan, yi hanhan iuwe te yi eire profet te yi eiwepyapır eitıp hım God ketpiyem yi eitıp mıt em. Te yi eiriak menmen mar im keremem au. Yi ap eiwen mıt kerek nanıtpi hım ham yi yepıtariyem au emit! 40 *Te menmen yi yiriakem me wı yi yererik yiriakem, yi yises menmen yaaim yi yiriakem.

15

Kraıs nıpaa kaa, God pıke kikiak kekrit kau

1 Nai yinan, in ek hi hanhan ekeyi han ki me hım yaaim me Kraıs nıpaa hi hetpiyem kerek yi yemtewem yi yisesim werek werek. 2 Hım hi nepei netpiyem yi yisesim werek werek mar ke nıpaa hi hewepyapır hetpiyem, hıram mamkepi yi yayises God werek werek yi ap yayıwaank, o au en, taau!

3 *Hi hetpi hım im hıram menmen iuwe minın kerek nıpaa God ketpewem hi hemtewem. Hım mıram im: Mıtık Kraıs kaa te kakısak menmen enum haiu mırıakem, kar ke hım me God mau

* 14:37 1Jo 4:6 * 14:40 Kl 2:5 * 15:3 Ais 53:8-9

t̄iwei n̄ipaa metpim h̄irak kaknen kaki. ⁴ *H̄irak kaa epei au, m̄it han newis̄ik kekre hei ke han h̄irak kin̄ik m̄iniu (o neiȳip) H̄irak kiwaai kekrerek me w̄i wikak epei au, God k̄ikiak kekrit kau kar ke h̄im me God mau t̄iwei metpim. ⁵ *God k̄ikiak kekrit kau epei au, h̄irak kewepyap̄ir h̄irekes te Sifas (Pita) kin̄in k̄irek. H̄irak k̄irek epei au, m̄it han disaipel h̄ir n̄irek. ⁶ H̄ir n̄irek epei au, m̄it miyap̄ir nar 500 h̄ir n̄irek. M̄it miyap̄ir in n̄ipaa ere in h̄ir nisesik. M̄it yap̄irwe wen nau t̄i, te m̄it han niut̄ip niut̄ip epei naa. ⁷ *H̄ir n̄irek epei au, h̄irak Jems k̄irek. H̄irak k̄irek, te m̄it aposel yap̄irwe h̄ir n̄irek.

⁸ *Maain hi h̄irekes h̄ikaru, h̄irak kan te hi h̄irek. Hi h̄ire m̄itik enuk hi h̄irek. ⁹ *Hi h̄ire m̄itik enuk wein̄ik hekre n̄im̄in ke m̄it aposel, hi h̄ire h̄ikaru. God kehimitena hi h̄ire aposel te hi ap yaaik au! N̄ipaa hi hewaank m̄it miyap̄ir kerek nises h̄im me Kraiss. ¹⁰ *In ek hi h̄ire m̄itik yi ȳira te yi yerteiya hentar menmen yaaim God kerekewem kekepa keriuwerem. H̄irak ap kerekewem wein̄im au. M̄it aposel h̄ir n̄iriak menmen yaaim te hi hin̄ini heriuwe menmen hi h̄iriakem me God. Te hi h̄irekes ap h̄iriak menmen im au. God kekepa te hi h̄iriak menmen h̄iram m̄ire yaaim. ¹¹ M̄it han aposel h̄ir netpi h̄im me God o hi hetpi h̄im me God h̄iram wein̄im. Menmen iuwe h̄iram mar im: Haiu aposel metpi h̄im me Kraiss m̄ip̄iram, te yi epei

* 15:4 Mt 12:40; Ap 2:24-32 * 15:5 Lu 24:34; Mt 28:16-17

* 15:7 Lu 24:50 * 15:8 Ap 9:3-6; 1Ko 9:1 * 15:9 Ef 3:8;

1Ti 1:15; Ap 8:3 * 15:10 2Ko 6:1, 11:5, 23

yisesim.

Haiu mit yapirwe mami te maain God pike kakikekeyei haiu mit

¹² Haiu matip mit him me Kraiss kaa te God pike kikiak kekrit kau. Te yi mit han niutip niutip yekre nimin ke yi mit yapirwe, yi yenmak te yi yatip mit kerek nipaa hir naa, maain hir ap pike nanikrit au? ¹³ Mit hir naa pike nanikrit au, te hiram mar ke God ap kikiak Kraiss hirak kekrit kepu au.

¹⁴ God ap kikiak Kraiss hirak pike kekrit kau au, te haiu mit metpi him enum weinim te yi yises him weinim. ¹⁵ *Yi yises him weinim te haiu mit enun memitipin metpi menmen me God haiu merekyi enum matip hirak epei kikiak Kraiss kerek nipaa kaa, hirak kekrit kau. God ap kikiak Kraiss te maain hirak ap te kakikaan mit kerek epei naa. ¹⁶ Mit hir naa pike nanikrit au. Te God ap kikiak Kraiss hirak pike kekrit kepu auye! ¹⁷ God ap kikiak Kraiss te yi yises him mirak weinim. God ap kesak menmen enum mi yi yire mit miyapir yaain au. Yi enun. ¹⁸ God ap kesak menmen enun haiu mit miriakem, te mit kerek nipaa nises him me Kraiss kerek menmen enum mau han kir, hir nantike God nanu nanit au. ¹⁹ Haiu mire mit kerek nises him me Kraiss me wi haiu mau ti in hirak kekepai, te maain haiu mami God ap kakikepai pike kakikekeyei haiu mamikrit, te mit nau ti in han kitet haiu enun metaritari hir han etweninei wisenum.

* **15:15** Ap 1:22, 4:33, 5:32

20 *Te him im hi nepei hetpim hiram au. God epei kikiak Krai hira pike kekrit kepu. Hira kekrit kinin mit miyapir yapirwe naa kerek maain God pike kakikian. 21 *Menmen hi hetpiyem hiram yaaim hentar menmen im. Mitik kiutip Adam kiriak menmen enum kenip haiu mit miyapir yapirwe haiu mami. Mar keremem te mitik kiutip Krai hira kaknipay haiu mit kerek mami haiu pike mamikrit kakintar hira pike kekrit kau. 22 Haiu mit yapirwe mami mentar haiu nepenyerer ne Adam. Mar keremem te haiu mit kerek haiu ne Krai, maain haiu mami te God kakikekyei haiu mit. 23 *Haiu yapirwe mami, maain haiu pike mamikrit mamu me wi God kemeteyem. Krai hira kinin kekrit kau. Maain wi kerek hira pike kaknen kakwepyapir hirekes, God kakikian mit kerek epei nisesik hir mit nira.

24 Me wi im menmen yapirwe maain tewen mami mamit. Wi kerek Krai kakinin kakawaank menmen me gavman metike menmen me mit iuwe, netike menmen mir iuwe, hira kakwis God kakinin menmen yapirwe. 25 *Krai hira kakinin naanmamre menmen yapirwe ere God kakinin mit enun nepan nira. 26 *Hira kakinin menmen enum yapirwe, maain menmen kerek menip haiu mit metike menmen yapirwe mami, God kakawaankem hiram mamit, te haiu mamu mamit. 27 *Him me God mau tiwei hiram matip mar im: "God kinin menmen yapirwe hiram

* 15:20 Kl 1:18 * 15:21 Ro 5:12, 18 * 15:23 1Te 4:16; Rev

20:5 * 15:25 Mt 22:44 * 15:26 Rev 20:14, 21:4 * 15:27

Sam 8:6

mamises han ke Kraiſ.” Hiſm im kerek matip “Menmen yapirwe” hiram ap matip me God hirekes au. Hirak kakinſn menmen yapirwe kerek in ek mamises han ke Kraiſ. ²⁸ Maain God kakinſn menmen yapirwe mamises han ke Kraiſ, te Kraiſ hirak Niſkan ke God, hirak kakwiſ God hirekes kakinſnek kakintar niſpaa God kekekpik kinſn menmen yapirwe. Hirak kiſes han ke God epei au, te God hirekes kakinſn haiu miſt yapirwe.

²⁹ Hiſm im hi hetpiyem me maain God kakikſian miſt miyapir kerek epei naa, hiram enum hi emitipſn heriuwerem, miſt nenmak te hir newiſ miſt han hir niſkiri neriuwe tiſpar mamkaap miſt miyapir hir epei naa a? Hir han kitet menmen enum hir niſriakem. ³⁰ *Hiſm im hiram enum me nemitetpſn keremem, menmak te haiu miſt in hekrit hekrit mamwiſ menmen enum mamnen menep te mamraiwaank a? Au! Haiu emweiſkin ſip emwet hiſm me God im emriſr. ³¹ *Nai yinan, hi hetpi hekrit hekrit hi hirſiak menmen me God te menep hi hahi. Menmen hi hetpiyem hiram yaaſm mar ke hiſm hi hetpiyem in ek. Hi han yaaik heriuwi hentar yi ne Kraiſ Jiſas kaiu Iuwe.

³² *God ap kakikoya te hi hirſiak menmen im weiniſm. Niſpaa hi heit wit Efesaſ hi etike miſt hir enun niſre ſak miſt hir nakip henmik ketuk, haiu menehan te menep hir naniyep hi hahi. God ap te kakikekyei haiu miſt te hiſm im niſpaa miſt netpim haiu emiſeſim hiram niſre yaaſm. Hiram matip, “In ek haiu mamſm menmen metike tiſpar ſi enum ere haiu han yaaik iuwe mamſntar maain

* 15:30 Ro 8:36 * 15:31 2Ko 4:10-11 * 15:32 Aiſ 22:13; Lu 12:19-20

haiu mami.”

³³ Yi ap eiwis mīt han nanmitip+n nanriuwe menmen h̄ir netpiyem. Yi eitike mīt enun eikiyan eiwepnak, h̄ir nan̄iwaank han ki me menmen yi yisesim me God p̄ike kak̄ikekyei haiu mīt. ³⁴ *Yi han ekitet menmen werek werek eiweik̄in sip eiwet menmen enum. Mīt han en yi mīt ap yertei God yisesik au. Hi hetpi h̄im im h̄iram merekyi ȳink enuk te yi eiweik̄in sip p̄ike eiyises h̄im yaaim.

Maain God kak̄ikiakȳink kaiu h̄irak kakweik̄in kakre yaaik

³⁵ Mīt han nitauhi menmen im: “Mamerkeik te God kak̄ikian mīt n̄ipaa naa? H̄irak k̄ikian mīt epei au, h̄irak kakwet̄ir ȳink kakre mekam?” ³⁶ *Mīt nanitauhiyem te hi etpor ah̄ir ik: Ti m̄it̄ik enuk hep̄itari menmen im. Yehes me rais ti em̄ir em̄it ni ap te mamwo ere haas m̄iram mam̄isine te h̄iram mamwo. ³⁷ Yehes me rais kerek yi yam̄ir mekre t̄i h̄iram yehes wein̄im me rais o menmen ham, te h̄iram ap haas met̄ike n̄ikim keremem maain mamwo au. ³⁸ *God kewet rais yehes h̄iram mewo m̄ire menmen ham h̄irak hanhan kenipem. Menmen yap̄irwe ap mewo m̄ip̄iram au. God kehimit̄anem h̄iram mamwo mamre menmen ham. ³⁹ Ȳink yap̄irwe h̄iram ap m̄iram au. Ȳink ke m̄it miyap̄ir h̄irak hak. Ȳink ke samiyak h̄irak hak. Ȳink ke hore h̄irak hak, ȳink ke saauk h̄irak hak. ⁴⁰ Menmen yap̄irwe mau nepni, menmen ham mau t̄i. Menmen mau nepni

* 15:34 Ro 13:11; Ef 5:14; Ap 26:8; 1Ko 6:5 * 15:36 Jo 12:24

* 15:38 Jen 1:11

hıram yaaim te hıram meweikın me menmen ham yaaim mau ti. ⁴¹ Wepni hırak kır kipre hak, wenke hırak kipır kipre hak, hır me wıtaan hıram mıpır ham. Nımın ke hır yapırwe, ham mıır iuwe, ham au mıır kike.

⁴² Yınk kiau maain God kakıkıak hırak kakır ke menmen hi nepei etpiyem. Yınk kiau hırak kire yehes. Yınk kiau maain hır nanwisık kakıkre hei, hırak kaknın kakisine kakıt. Te yınk kiau kerek God kakıkıak, hırak ap te kakisine kakıt au. ⁴³ *Yınk kerek maain mııt nanwisık kakıkre hei hırak menmen enuk weinık kerekek. Te yınk maain kerek God kakıkıak hırak kakre yaaik. In ek yınk hırak kaknap te hırak ap mampenuk. Maain hırak kakre manpenuk wisenuk. ⁴⁴ Yınk kiau kerek maain mııt nanwisık kakıkre hei, hırak menmen me ti kerekek.

Maain yınk kiau God kakıkıak, hırak kakweikın kakre hak yaaik kerek kakıkaap hımın kiau kaku werek kakıkrekek. Yınk ke hırak kepu, te haiu mertei maain haiu mamıt yınk hak kakıkaap hımın kiau hırak kaku. ⁴⁵ *Hım mau tiwei me God mııt newisım hıram matıp marım. Hıram matıp me Adam, “God kırıakek hırak kepu.” Te Kraıs hırak kire Adam, hırak kıkaru kan kewet haiu mııt Hımın kırak, haiu mamu mamtikerek. ⁴⁶ Haiu eminın emu ti ik emriuwe yınk kerek God naanmıprewek au. Yınk ke ti kerekek. Maain God kakweikın yınk kiau te God Hımın Yaaik hırak naanmamrai yınk kiau. ⁴⁷ *God kırıak mııtık Adam kinın kau ti hırak yınk

* 15:43 Fl 3:20-21 * 15:45 Jen 2:7; Jo 6:63; 2Ko 3:6, 17 * 15:47 Jen 2:7

kirak ke ti. Te Mitik Krais kerek kkaru kan, hirak keke wit ke God kan. ⁴⁸ Hir mit miyapir nau ti hir nepenyerer ne mitik Adam kerek nipaa God kiriakek ke ti te hir nar ke hirak kerekek. Maain hir mit miyapir kerek nanu wit ke God, hir nanweikin nanir ke Mitik Krais hirak nipaa keke wit ke God kan hir nanir ke nepenyerer nirak. ⁴⁹ Yink kiau ik hirak kar ke mitik Adam kerek nipaa God kiriakek ke ti, te maain yink kiau kakweikin kakir ke Krais kerek nipaa keke wit ke God kan.

⁵⁰ *Nai yinan hi hetpi menmen im. Yink kiau God kiriakek ke ti ap te kaku kakit wit kirak au. Menmen kerek maain kakisine ap te kakno wit kerek menmen ap mamisine au. ⁵¹ *Yi eiyimtau him im hi hetpiyem me menmen nipaa mit hir nerteiyem au. Mit han nekre nimin ke haiu mit kerek mises him me Krais mau ti, hir ap te nani taau. Te God kakweikin yink kir waswas. ⁵² *Wi mitik ensel kaktentwo taur kirak kehimitan wi me ti nepei mesi, God kakweikin yink kir waswas kakir ke mitik nanamir hei mewen. Mitik ensel kaktentwo taur kirak epei au, God pike kakikian mit kerek nipaa naa, hirak kakweikin yink kiau, te haiu ap pike mami taau. ⁵³ *Hirak kakweikin yink kiau kakintar yink kiau maain kerek haiu mamnap mami hirak ekweikin ekre yink ap te haiu mamnap o mami. ⁵⁴ *Maain God kakweikin yink kiau kerek kaknipai haiu mamnapo mami, hirak kakweikin kakre yink yaaik ap te kaknipai haiu mamnap o mami au. Te him me God nipaa

* 15:50 1Ko 6:13 * 15:51 1Te 4:15-17 * 15:52 Mt 24:31

* 15:53 2Ko 5:4 * 15:54 Ais 25:8

mīt newisim mau tīwei mamnen. Hīram matip mar im:

“God epei kinin menmen enum menip haiu mīt miyapir yapirwe haiu mami.

55 *In ek menmen enum hīram menipai haiu mīt miyapir mamīwaank, hīram epei au enum mire henmik kewen. Menmen enum hīram menipai haiu mami hīram epei au mesi.”

56 *Menmen enum mekre han kaiu mamnipai haiu mami. Hīm me God mau tīwei nīpaa Moses kewisim hīram mīkiam menmen enum mekre han kaiu, menipai haiu mīriak menmen enum te haiu mami. 57 Tīs, haiu emtip God hīrak yaaik kentar hīrak keruwet Jisas Krai kaiu Iuwe hīrak kinin menmen enum mekre han kaiu menipai haiu mami. Te haiu ap mami mamit au, haiu pīke mamīkrit mamu.

58 *Te nai yinan yaain yi han tokik eiye ap eiwis hīm ham enum memipin mamri han ki. Yi ap einapen eiriak menmen me Mītik Iuwe Krai hekrit hekrit au emit eiyintar yi yertei menmen yi yiriak Mītik Iuwe em, hīram ap weinim au.

16

Hīm me pewek mīt ne Korin nantīwem nanwet mīt miyapir han em

1 *In ek hi ewisi hīm me pewek kerek yi hīras yewisim mīwaai niutip. Te yi eiwet mīt miyapir han kerek hīr nises God neit provins Judia yi

* 15:55 Hos 13:14 * 15:56 Ro 6:14, 7:13 * 15:58 2Kro 15:7; Rev 14:13 * 16:1 Ro 15:25-26; 2Ko 8:1-9; Ga 2:10

eiwetirem. Hi ewisiyem entar yi epei yitauhiyem. Yi yises menmen hi epei atip mit nises him me God neit provins Galesia em. ² Me wî Sande miutip miutip yi mit miyapîr yapîrwe niutip niutip eiremîr pewek pinam me menmen God kekepi yi epei yetiwem me menmen yi yîriakem. Yi eiremîr pewek im eiwisim emwaai niutip te maain wî kerek hi anen etiwem, yi ap eino ein eino ein eiriyam me mit miyapîr en au emit! Hîram menmen yi epei yewisim hîram emwaai emîmeriyo. ³ Maain hi anen hi awis tîwei keiyak kakîkaap mit ne Jerusalem hîr nanîrtei yi neimîn, hi awet mit kerek yi yehimîteni hîr nantîwek kaktike pewek mi, hi ariuweti hîr neiyim enîno wit Jerusalem. ⁴ Maain hi anen hi han kitet hîram yaaim te hi ano Jerusalem hîr nantikewa haiu emriyan emno.

Pol hanhan kaknen kakîr mit miyapîr ne wit Korin

⁵ *Hi ehinîn ano provins Masedonia. Hi hen en apeî au, te hi pîke anen ari yi mit miyapîr en. ⁶ *Hi anen ehu etikewi wî mei yapîrwe au en, hi ehu wî ere hawî hîtan epei au. Hawî hîtan epei au, yi eikepa eiriuweta hi ano wit keiyak hi hanhan anori. ⁷ *In ek hi hînapen anen ari me wî hi ano wit hak menep entar hi ehu etikewi wî mei kike au emit. Maain mitîk luwe Krais kakwisa hi anen ehu etikewi wî mei yapîrwe. ⁸ Te in ek hi ahû in heit wit Efesas ere maain wî haiu mit ne Isrel menewem Pentikos

* 16:5 Ap 19:21 * 16:6 Ro 15:24; Ta 3:12 * 16:7 Ap 18:21

hiram mamnen. ⁹ *Hi wen ahu in entar Mitik Iuwe hīrak kīriak menmen yapīrwe yaaim epei man mamwisai haiu mamtīp mīt hīm mīrak hīr nanisesim. Te mīt enun han nīnapen hīm me God hīr nau in nanraiwaank menmen haiu matīp mīt miyapīr em.

¹⁰ *Maain Timoti hīrak kaknen yi naanem-prewek werek werek, te hīrak ap kakneini au. Hīrak eku werek ektikewi. Hi hetpi hīm im hentar Timoti ketikewa hawīr wīriak menmen me Mitik Iuwe hiram mīpīram. ¹¹ *Yi ap eineinik einan yipīr eiwīrek yi han kitet hīrak mītīk weinik au emit! Yi eikepik te hīrak pīke kaknen eku werek werek ekīntar hi etike naiu yinan han in haiu mameriyīwek hīrak kaknen. ¹² *In ek hi etpi me Apolos. Hi epei hetpīwek hīm iuwe hīrak ektike naiu yinan han in hīr nanriyan nanīno nanri. Te hīrak au kīnapen. Hīrak katīp kar ik: “Hi ap te in ek ano au. Maain God kakwisa hi anen, te hi anen ahīri.” Te hi hetpi, maain hīrak kaknen.

Hīm ham pīnam hīram mīkaru

¹³ *Yi naanempre hīras te yi eiyises hīm me God werek werek. Yi eire mīt iuwe han tokik (o einakīn tokim) eiyu me menmen enum mamnen mamriwaank. ¹⁴ Menmen yapīrwe yi yīriakem eiyīntar yi hanhan eiriuwe mīt miyapīr han eikepi eiriwerem. ¹⁵ *Nai yinan, yi yertei menmen im. Mitik Stefanas ketike mīte nīkerek

* **16:9** Ap 19:8-10; 2Ko 1:12; Kl 4:3; Rev 3:8 * **16:10** 1Ko 4:17

* **16:11** 1Ti 4:12 * **16:12** 1Ko 1:12, 3:6 * **16:13** Sam 31:24;

Ef 6:10 * **16:15** Ro 16:5; 1Ko 1:16

nirak h̄ir nemtau h̄im me God h̄ir nin̄in nisesim nekre n̄im̄in ke yi m̄it miyap̄ir yap̄irwe nau neit provins Akaia. H̄ir epei nises han k̄ir nen n̄ikaap m̄it miyap̄ir kerek nises h̄im me God. Te hi hitihi h̄im iuwe yi m̄it miyap̄ir en. ¹⁶ *Yi eiȳim̄tau h̄im m̄ir metike h̄im me m̄it h̄ir nekepi n̄ir̄iak menmen iuwe mar em. ¹⁷ Hi han yaaik hentar Stefanas, Fotyunetas, tetike Akaikas epei tan t̄ira. H̄irak̄it tan tekepa teriuwe menmen yi ap yekepa yeriwerem yentar hi ap hau hetikewi. ¹⁸ *Hi han kitet h̄irak̄it terek̄yi yi han yaaik yar ke h̄irak̄it epei terek̄ya hi han yaaik. Yi han ekitet m̄it̄ik̄it tar ik h̄irak̄it m̄it̄ik̄it iuwe. ¹⁹ *M̄it miyap̄ir kerek nises h̄im me God neit provins Esia h̄ir nesiuwe h̄im netpi, “Yi yaain.” Akwila ketike m̄ite p̄irak Prisila h̄ir netike m̄it miyap̄ir han kerek nises h̄im me God nererik neit w̄inak k̄ir in, h̄ir yap̄irwe nesiuwi h̄im netpi, “Yi yaain.” ²⁰ *Naiu yinan yap̄irwe in h̄ir nesiuwi h̄im netpi, “Yi yaain.” W̄i kerek yi yererik yi eit̄ipan yi eiyewewan eiȳir ke m̄it yaain ne God n̄ir̄iakem.

²¹ *In ek hi Pol h̄irekes hewis h̄im mai yinam im mau t̄iwei men yi m̄it miyap̄ir hi hetpi, “Yi yaain.” ²² *M̄it miyap̄ir han en kerek h̄ir ap hanhan neriuwe M̄it̄ik̄ Iuwe Krai h̄ir nemip̄in h̄ir han kitet maain̄ h̄irak̄ kak̄iwaanki. M̄it̄ik̄ Iuwe kaiu Yaaik Krai, ti enen.

²³⁻²⁴ Hi hanhan M̄it̄ik̄ Iuwe Krai kak̄rek̄yi menmen yaaim. Hi hanhan yi m̄it miyap̄ir yap̄irwe en hentar haiu ne Krai Jisas.

* **16:16** 1Te 5:12 * **16:18** Fl 2:29 * **16:19** Ap 18:2, 18, 26; Ro

16:3-5 * **16:20** Ro 16:16; 2Ko 13:12 * **16:21** Kl 4:18; 2Te 3:17

* **16:22** Ga 1:8-9

Mepir keremem

Him Yaaim Me God
The New Testament in the Au language of Papua New
Guinea
Nupela Testamen long tokples Au long Niugini

copyright © 1992 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Au

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures. Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-12-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

4e85f348-3df4-5add-b32a-49bcafe3752a